

**AFHANDLINGER I
DANMARKS
SPECIALHISTORIE.
FØRSTE HEFTE:
ESROM...**

Andreas Christian Anton
Sanct Marc KIERULF

**Esrom Klosters og Abbeders
Historie.**

Udarbejdet efter Kroniker og Archivdocumenter.
Med et Anhang af forhen utrykte Diplomer.

Ved
Andr. Chr. Ant. Kiernik,
candidatus juris.

Kjøbenhavn.
Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.
1838.

Afhandlinger

i .

Danmarks Specialhistorie.

Bed

Andr. Chr. Ant. Kierulf.

Første Hefte.

Kjøbenhavn.

Trykt paa Universitetsboghandler Reitzels Forlag
i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1838.

Esrom Klosters Historie.

Red

M. C. M. Hierulf,
candidatus juris.

Kjøbenhavn.

Trykt paa Universitetsboghandler Reitzels Forlag
i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1838.

Ætrom Klosters og dets Abbeders Historie,

efter Documenter udarbejdet.

I „Danske Magazin“ findes fra Langebets Haand adskillige Bidrag til Klosters Beskrivelse¹, der ikke mindre end hans øvrige Arbejder godtgjøre denne Værdes Nøiagtighed og Samlerflid; i Samlingen af de Danske scriptores har Suhm ladet astrykke Diplomer til Klostrene Ebbelholts² og Lygums³ Historie; men den høist værdifulde Document-samling, Ætrom Kloster angaaende, som vi besidde, har endnu Ingen afbenyttet i sin Fuldstændighed.

Ætrom var et af de ældste danske Klostre; det besad vidtstrakte og rige Eiendomme, ei alene i Danmark, men ogsaa i Skaane⁴; det nød Indest hos Paver, Førster⁵

¹ I. 65—79; IV. 321—324 (om Ringsted). I. 133—153. 177—188. 199—211 (om Bittøl). II. 132—146 (om Nørre- eller Glensstrupkloster).

² VI. 132—218.

³ VIII. 1—258.

⁴ Jvf. under Aarene 1348. 1353. 1358. 1359.

⁵ Ei alene af Landets Førster, men ogsaa af fremmede findes Beskyttelsesbreve udstædt. Jvf. Kongerne Magnus Smets og Eriks Breve fra 1348. 1353. 1358 og 1359.

og Biskopper; det var Moder til flere andre⁶; af dets Munkte valgte andre Klostre deres Abbeder; og, skjøndt Klostertugten vel forfaldt der som andetsteds, vare dets Munkte ingeniunde uden videnskabelige Fortjenester⁷.

Swad Suhm har virket, erkjender Forfatteren med redbon Taknemmelighed. Men i de sidste Dele af hans udødelige Værk synes det næsten som om Stoffets Mangfoldighed har overvældet ham eller, maaskee rettere, hans for Videnskaberne altfor tidligt indtrufne Død har forhindret ham i at lægge den sidste, afslende Haand paa sit Arbejde. Han har af Grunde, som vi ikke see os istand til at angive, overseet og udeladt Documenter⁸, der ikke blot til Klosterhistorien, men ogsaa om Landets indre Forfatning, om Datids Sæder og Skikke meddele interessante Oplysninger.

Daugaard kunde, uanseet at han behandlede sit Stof efter en anden Plan, i et Værk af det Omfang ikke medtage ethvert Bidrag til Klosterets Historie, og er der især et Afsnit, Abbedernes Historie, som vi ikke kunne omtale uden med Døddel, da det røber baade den meget skjodesløse Grebbering af Diplomerne og Mangel paa Oversigt og Herredomme over Emnet. Er dette saaledes ikke udtømt, træe vi ikke vort Forsøg gjort oversflødigt ved hiint tidligere

⁶ Soro, Hilda, Goltbas, Dargun, Wittkol og Guldbholm. Jof. nedenfor ved Aarene 1158. 1161. 1170. 1172. 1192.

⁷ En af vore bedste Krøniker fra Middelalderen: *annales rerum Danicarum Esromenses* er ubestvøit forfattet af en Munk i dette Kloster. S. R. D. I. 212.

⁸ Man see ved Aarene 1265. 1316. 1317. 1322. 1327. 1331. 1342. 1382. Disse Exempler ere tilstrækkelige; bevises kan vor Paa- stand ved mange flere.

Arbejde; meget mere kunde dets Forfatter, skjøndt vore Rilder ikke vare ham ubekjendte eller han har ladet dem forblive ubenyttede, herved have undgaaet de Pletter i hans Fremstilling, der synes at skrive sig fra et senere Bekjendtskab med et og andet Aetsstykke⁹.

Forfatteren havde Valget mellem flere Fremstillingsmaader: alle havde de deres svage Side. Det er efter modent Overlæg, at han har bestemt sig for den chronologiske eller, om man vil, for den annalistiske, skjøndt vistnok derved Foredraget bliver tørrere og nogen Adspjaltelse af sammenhørende Materier ikke kan undgaaes. I enhver Sammenstilling er imidlertid noget Vilkaarligt; den strengt videnskabelige Forms Uleiligheder kunne afhjælpes ved et omhyggeligt Register, ligesom og Diplomer, der angaae de samme Forhandlinger, ikke uden bydende Nødvendighed bør adskilles. Idet vor Hensigt har været for den tilkommende Historieforfatter at meddele en Samling af de Efterretninger, som ere opbevarede om Klosterets Historie i Kroniker og Documenter, have vi dog ikke tabt dem af Syne, der betragte Fædrelandets Historie som en kjærkommen Læse-ning, og i vore Uddrag ikke mindre søgt at undgaae utildig Korthed end den Vidtløftighed, der saa ofte hersker i Rilderne.

Til Slutning endnu kun dette. Den Deel af Forfatterens Arbejde, der mindst er lykkedes ham, er Abbedernes Historie. Men han haaber i den Vanskelighed, der er en nødvendig Følge af Mangelen paa ethvert Forarbejde, at finde en Undskyldning for Udbyttets Magerhed.

⁹ Om de danske Klostre i Middelalderen. Et Priiskrift. Kbhvn. 1830. 4to. S. 222—236.

Iffe uden Moisommelighed, snart hid; snart did, ofte paa Steder, hvor Intet var at formode, har han, man kan næsten sige maattet sammenplukke sine Data.

Af Hr. Conferentsraad Werlauff er jeg med denne Lærdes sædvanlige Liberalitet og Beredvillighed, hvormed han af sit rige Kundskabsforraad kommer Videnskabens yngre Dyrkere til Hjælp, bleven udlaaant den Afskrift, Eurdorph lod tage under sit Ofsyn af *Æsrom Klosters Gavebog*, og det er denne, der i det Følgende citeres.

I.

1148¹. Svend Grathe stadfæster den Gave, Erik Lam havde gjort af Æsrom til gudeligt Brug, samt Erkebisp Gtilds Overdragelse af Willingerød til Klosteret².

1151³. Pave Eugen III. tilskrev Æsrom et Brev (af 28de Decbr. 1151), hvori han tog det under sin Beskyttelse og opregner følgende dets Giendele: Willingerød, Nøvelholm⁴, Tanga og Davidsthorp⁵.

1157⁶. Kong Valdemar stadfæster et Mageskifte mellem Æsrom og Dorth Simunds Sen om Torpen Urmisrød for nogen Jord i Gungelille. Kongen skænker tilligemed Peder Lungesøn den halve Deel af Landsbyen Sande⁷ til Æsrom, hvormed Bredrene for at Eagen maatte blive evig og uforanderlig, gave til Vederlag 1 Mark Guld til at forgylde Hertug Knuds Skriin med⁸.

1158. Den 8de August stadfæstede Erkebisp Gtild den Giendomsdisposition, som Grev Nicolaus⁹ havde gjort til Fordeel for Æsrom Kloster¹⁰.

1158¹¹. Den 10de December stødede Baldemar I Steinholt til Gßrom¹².

1158. Munkte flytte fra Gßrom til Bittfel¹³.

1161. Absalon, der havde besluttet at anfage sig det forladte og ildemedhandlede Soro, som hans Slægt havde stiftet, lod Munkte komme fra Gßrom for at tage Soro Kloster i Besiddelse¹⁴.

1163¹⁵. Absalon tilbyttede sig af Munkene i Gßrom Kloster Alwardebothé og gav dem i Stedet derfor Dræwith¹⁶.

1170¹⁷. Absalon udstædte (fra Soro) et Brev angaaende et Mageskifte med Gßrom af Skoven og Landebyen Sumathorp, som den roestildste Biskop tilbyttede sig mod igjen at overlade tvende Boel i Giasnetoft og $\frac{1}{3}$ af Worethorp¹⁸.

1170. Gßrom sender Munkte til Klosteret Hilda¹⁹.

1172. Gßrom sender Munkte til Klosteret Golvås²⁰.

1172. Dargun Kloster stiftes (den 25de Juli 1172) og besættes med Munkte fra Gßrom²¹.

1173²². Baldemar I tilstjöder Gßrom Skoven Widdelinghorwt, den han befalede efter almeen Ekst at lade beride for at erfare dens Udstrækning²³.

1173²⁴. Den 28de August stødede Florentinus, Kannik i Lund, og hans Broder Venedikt, Godset Willingeruth til Gßrom. Decanus Johannes, hans Far eller Morfader, havde solgt det til Klosteret og han stadfæstede nu denne Overdragelse²⁵.

1173. Erkebisp Eskild stadfæster alle Gßrom Kloster skienkede Gaver. Gßrom med sine Agre, Skove, Bunde, Fiskeri, Enge og Græsgange. Alvolme, Sande, Alwardeboth,

Therbt, Dorethorp, Gfildsholm, Davidsthorp og Widelingeruth²⁶. Vo, en Vonde, havde solgt Klosteret sin Arvejord for 10 Mark Solv²⁷.

1173²⁸. Den 18de November skænkede Absalon Gsrom en Deel af Langholm, beliggende mellem Kirkeholm og Willingeruth²⁹.

1173. Erkebisp Gfilds Brev om Afstaaelsen af Willingeruth. See Anm. 25.

1173. Baldemar Is Brev om samme Gjenstand. See Anm. 25.

1174. Baldemar Is Brev af 25de Februar 1174. See Anm. 8.

1174. Absalons Brev af 25de Februar 1174. Sammeseds.

1176. Den 6te Julli udstædte Baldemar I et Gavebrev til Gsrom, hvorved han skænkede og skædede det en Jord i Halland³⁰.

1177³¹. Gsrom Kloster stadsfæstes i Besiddelsen af Glumsten Skov i Halland³².

1177. Absalons Brev om samme Sag. See Anm. 32.

1178³³. En af Absalons første Handlinger som Erkebisp synes at have været i et Brev til Abbed Walbert af Gsrom Kloster at stadsfæste dets Eiendomme, hvilke opregnes. Gsrom, Tanga, Withelingeruth, Gfildsholm, Langholm, Davidsthorp, Haversholm med den Jord, hvor forudm Nholm laae, Virgisholm, Agnesio, Saccesthorp, Horseruth, Mulnethorp, Ruthorp, Sande, Lumethorp, Baldensthorp, Holgersthorp, Karlesthorp, Dael, Wondeholt, Jorthesholm, Vethorp, Stenhæ, Halinsruth, Toteholt, Steinholt, Groneholt, Thorthethorp, Sunspialholt, Birsethorp,

Mulneholt, Carolsfethorp, Mothorp og $\frac{1}{3}$ af den Tiende, som Sognet Gsbjornthorp indbragte³⁴.

1178. Den 2den Novbr. Beskyttelsessbrev fra Pave Alexander III, hvori denne opregner alle de samme Landsbyer og smaae Jorder, som Absalon i sit; giver Klosterets Eiendomme frie for Tiende; meddeler det Magt til at optage i sit Samfund alle dem, saavel Klærke som Vægfolk, der flye fra Verden; og erklærer Alt, hvad der befinder sig indenfor dets Gnemærker og Ladegaarde, angerløst for Vold, Rov, Tyveri, Mordbrand, Mandslæt og Voldførsel³⁵.

1178³⁶. Vilhelm, Prior i St. Thomæ de paracletto (Ebbelholt), stadfæster Forliget mellem hans Kloster og Gsrom, angaaende nogle Tiender af Tjæreby Sogn, og andre Stridigheder: at Abbeden af Gsrom havde i sin Orden optaget en Canonicus, som var undvegen fra Ebbelholt, og ikke vilde istandsætte eller tillade dette at besvare Veien fra Toveköpp til Sponholt³⁷.

1184. Den 13de November stadfæstede Pave Lucius III alle Gsroms Privilegier og Eiendele. Willingeruth, Hæfraholt, Byrgissholt, Sandæ, Tumethorp og Mothorp³⁸.

1189³⁹. Den 16de Marts gav Pave Clemens III en Bulle i Faveur af Gsrom Kloster, hvori han tager det under sin Beskyttelse, indrømmer det de Rettigheder og Friheder, som alle Cistercienserklostre node⁴⁰, og opregner dets Eiendomme. Gsrom med sine Skove, Enge, Møller, Fiskerier og alt Tilhørende, Willingeruth, Hæfreholt, Byrgissholt, Sande, Tumathorp, Steinholt, St. Martins Huse, Hjarnethorp, Gracadal, Mothorp, Glumstensmigh

med alle deres Gaarde, Enge, Skove og øvrige Til-
liggende ⁴¹.

1192 ⁴². Esrom brænder ⁴³.

1192. Den 5te Marts udstædte Pave Goelestin **III** en Bulle, hvori han paa den sædvanlige Maade stadfæster dets Privilegier og opregner dets Eiendomme: Esrom, Willin-
geruth, Safraholm, Byrgisholm, Sande, Lumethorp, To-
teholt, Salese, Steenholt, St. Martins Huse, Hjarne-
thorp, Gracadal, Mothorp i Halland og Glumstenskwich
med deres Agre, Enge, Skove og alt Tilhørende, desuden
Tienden af Esbernthorp. Ingen maatte bandsætte den, som
hjalp Munkene i deres Arbejde, naar de selv arbejdede paa
de Dage, som Andre helligholdte, og endnu mindre fordi
der skænkedes dem Noget; og, hvis Nogen i deres Tjeneste
enten for tilbageholdte Tiender eller anden slig Marsag sæt-
tes i Vand, var det Brodrene tilladt at lese dem deraf paa
deres Hjerter, ja! selv at give dem Sacramentet, naar de-
res egne Præster undslog sig derfor ⁴⁴.

1192. Biskop Valdemar af Slesvig stifter Guldholt
og besætter det med Munke fra Esrom ⁴⁵.

1194. Den 22de Octbr. udstædte Knud **VI** et Brev,
hvorved han efter sin Faders Valdemars og Morfaders
Knud **Vs** Exempel stadfæster Esrom alle dets Eiendele
og fritager det for alle Tjenester og Afgifter til Kronen ⁴⁶.

1198. Esrom brænder ⁴⁷.

1199. Esrom brænder ⁴⁸.

1203 ⁴⁹. Kong Valdemar **II**s Stadfæstelsesbrev paa
alle de Eiendomme, Esrom Kloster havde i Halland, hvad
enten de vare skænkede af hans Broder og Fader eller

det havde tilkjøbt eller tilbyttet sig dem. Han fritager dets Bønder for alle kongelige Tjenester og Byrder⁵⁰.

1204. Det efter Branden prægtigt opbyggede Gsrom bliver atter et Rov for Luerne⁵¹.

1211. Roskilde Biskops Peders Beskyttelseskæbrev for Munkene i Gsrom; hvori han opregner Klosterets Eiendomme: Gsrom, Stedet, hvor Landsbyen Tanga stod, Davdsthorp, Withlingeruth, Gskildsholm, Langholm, terras trans gelewas, som Kong Valdemar havde skænket, Haffresholm med de Jorder, hvorpaa Bjerne Aholm, Roka og Bovethorp havde ligget, Virgisholm, Hørseruth, Tumesethorp, Karlsthorp, Hjorteholm, Bothorp, Toteholt, Retherstorp, Flunnerstorp, Rørtange, Bovetorp, Arnbjørnsbjerg, Hecsafer, Sande, Nutorp, Dowerholt, Græbedal, Carolsthorp, Thorthetorp, Ridiethorp, Elbbethorp, Sletteholt, Steinholt, Mulneholt, Virsethorp, Ladegaarden Halsø, Herleff, en Deel af Witheleff, Rothorp, Glumstenswith, Skjelsholm, Helvesio, Welling, Sineruth og $\frac{1}{3}$ af Tienden i Gsbjørnthorp⁵².

1211. Erkebisp Andreas stadfæster Klosteret dets Eiendomme — de samme, som ere nævnte i Biskop Peders Brev⁵³.

1214⁵⁴. I Bordingborg i Valdemars II's og mange fornemme Mænds Overværelse gav Grev Nicolaus tilkjende, at han havde besluttet at foretage sig en Pilegrimsreise til Jerusalem, og folgte han til Bestridelse af Reiseomkostningerne til Gsrom Huseby med tilliggende Skove, Enge, Fiskeri, Græsgange, Møller, Huse, rørligt og urørligt Gods, og Sketerut med Skove, Agre, Enge, Græsgange, Fiskeri, Landboer og Indkomster⁵⁵.

1214. Valdemar **II**s Stadsfæstelse paa Salget af Huseby og Sketerut. See Num. 55.

1223. Den 23de October stadsfæstede Pave Honorius **III** Gærom alle dets Giendomme, nuværende og tilkomme, og tog det og Munkene under sin Beskyttelse⁵⁶.

1228⁵⁷. Den 22de Februar stadsfæstede Pave Gregor **IX** Gærom Klosters Friheder, Rettigheder og Giendele — endog hvad det havde besiddet, da det fulgte St. Benedicti Regel — Gærom, Nibo, Notabodæ, Jemnarof, Perlewa, Willingred, Halese, Virgisholm, Tothaholt, Steinholt, Havreholm, Sande, Kathebo, Kirkholm, Mothorp, Ulfholt⁵⁸.

1230. Valdemar **III** (Valdemar **II**s Son) stadfæster Salget af Huseby og Sketerut. See Num. 55.

1234. Den 27de October udstædte Pave Gregor **IX** en Bulle til Erkebispens af Lund og hans Lydbisper samt alle Prælater i deres Stifter at sætte de Løgfolk i Bænd, som havde tilegnet sig Gærom Klosters Gods, og suspensere de Geistlige, regelbundne Canniker eller Munke, indtil Enhver havde rettet for sig og givet Erstatning⁵⁹.

1237. Den 14de Marts stadsfæstede Valdemar **II** de Friheder og Rettigheder, som hans Fader og Broder havde givet Gærom⁶⁰.

1239. Den 25de Maa tilkjendegav Valdemar **II**, at han havde solgt Brethaas og Arlogsberneruth til Gærom⁶¹.

1244. Dette Aar er meget mærkeligt ved de 4 Bulles, som Pave Innocents **IV** tilsendte Klosteret. Den første af 24de Marts, ifølge hvilken Sognepræsterne ei maatte kræve Tiende af Uld, Melk og Lam af de af Klosterets Faar, som græssede paa deres Marker. Den anden fra

26de s. Maaned, i hvilken han stadfæstet dets Friheder og Rettigheder. Den tredie, dateret 28de s. M., handler om Tiender, man vilde hæve af Klosterets Gods. I den fjerde af 30te s. M. forbyder han at drage dets Munkes udenfor Troessager for nogen Ret eller Synode, hvilket dog Prælaterne, de verdslige Dommere og Sognepræsterne under mangeslags Paaaskud gjorde⁶².

1246. Carø-Thorberns Søn udstædte den 17de August skriftlig Tilstaaelse for at han aldeles ingen Ret havde til Landsbyen Nothebothe eller de til den hørende Agre, Enge, Søer, Fiskerier og Møller — med Undtagelse af en Jord af een Dros Skyld med dennes Tilliggende — og det hverken paa sine egne Begne eller paa sin Hustrues, hvem Landsbyen i Arv eller ved anden Adkomst kunde synes at tilhøre⁶³.

1248. Den 14de November skjødede Jon 19 Ore 1 Skilling Jord i Withersløselille med alt Tilliggende til Gærom mod at faae 1 Mark og 2 Skilling Jord i Langeruth, 1 Mark i Horæthorp og en Gaard i Kopmannahafn⁶⁴.

1249. Den 28de April udstædte den jydsk Hertug Abel i Kjøbenhavn et Bestiærmelsesbrev for Gærom⁶⁵, og

1249. Den 24de Jultii Grif Plougpenning paa Femern et af lignende Indhold⁶⁶.

1249. Grif Plougpennings Stadsfæstelse paa Salget af Husæby og Sketerut. See Anm. 55.

1250. Brev fra Peder Ebbesen, hvorved han forkynder, at hans Fader, Ebbe Sunesen, havde skjodet sine Eiendomme i Nørre-Herlef til Gærom, hvilken Gave han herved end ydermere stadfæstede⁶⁷.

1250. Den 8de November stadfæstede Kong Abel i

Sjeborg Gærom Kloster alle dets Friheder og fritog det for Juncæ, Stuth og Leding samt Slottes Opbyggelse⁶⁸, og

1250 ved et Brev, udstædt samme Dag og paa samme Sted, tog han det under sin Beskyttelse og særdeles Naade⁶⁹.

1252. Den 25de September stadfæstede Christopher I alle Gæroms Friheder og Fritagelser for alle kongelige Retligheder og Tjenester⁷⁰, og

1252 samme Dag udstædte et Bestiærmelsesbrev⁷¹.

1253. Den 30te Marts udgav Pave Innocents IV en Bulle, hvorved han stadfæster Gærom Privilegier⁷².

1253. Christopher den 18 Stadfæstelse paa Salget af Brethaaß og Lokaas. See Anm. 61.

1258. Den langvarige Tvætte, som havde hersket mellem Gærom og Dobberan, idet begge tilstrev sig Gren for Klosteret Darguns Stiftelse, blev afgjort til Fordeel for Dobberan og Gærom paalagt Tausshed⁷³.

1259. Cecilia, Gifte efter Kongens Marskalk Harald, og hendes Son Oluf overlod til Gærom en Jord i Thoretorp af 2 Skillings Værdi med tilliggende Skov og Rorvært istedetfor de 30 Mark Penge, som efter hendes afdøde Mands Villie skulde betales til Klosteret⁷⁴.

1259. Den 28de December stadfæstede Griff Olipping alle Gærom Klosters Privilegier og Fritagelser for al kongelig Ret og Tjeneste⁷⁵.

1261. Ridder Oluffen af Galværiis skænkede i sit Testamente (af 22de Marts) Gærom 10 Mark⁷⁶.

1261. Jacob Thurison skænker Klosteret nogle Gienomme i Blaussteruth⁷⁷.

1265. Den 11te Junii stadfæstede Griff Olipping Ja-

cob Thurisens Gave til Gsrom af noget Gods i Blaussteruth⁷⁸.

1265. Idus Julii udstædte Grik Glipping et Beskyttelsesbrev for Munkene i Gsrom, bevæget dertil ved deres Hengivenhed for ham⁷⁹.

1268. Den 5te April tog Grik Glipping paa Taarnsborg Slot Gsrom under sin Beskyttelse og stadfæstede alle dets Friheder⁸⁰.

1268. Den 7de Junii befriede Grik Glipping Gsroms Brydier, Bønder og Inderster og alt deres Gods, saavel i Byen som andre Steder og hvad de eiede paa Landet, for Leding, Fogedkrævelse af Innæ, Stuth og alle andre kongelige Byrder og Afgifter; de skulde ikke tilholdes at bygge, fløie eller befæste Stæder, Slotte og Byer, med mindre hele Folket dertil ophødes; og udstrakte han sin Begunstigelse til Klosterets Converser, som boede paa dets Jorder⁸¹.

1271. Den 2den August stadfæstede Jacob, en Søn af den hallandske Grev Niels II, sin Broders Junker Nicolaus's Testamente, hvorved han havde skienket Gsrom Alt hvad hans Forfædre havde eiet i Skallæruth⁸².

1271. Den 29de October mageskiftede Gsrom med Grik Glipping Witherøsløselille mod Møllen Sotæ med Grund, Dam og Damsbaand, den hele Aa og Opdæmning, som kaldes „Flothsmal“, Korbærten samt en Vei af 6 Alens Bredde, som gik over Kongens Grund fra Klosteret til Vandevien, nordensfor Sotæbjerg⁸³.

1273. Den 23de Junii fritog Grik Glipping Gsroms Brydier, Bønder og Gardsetemænd fra Leding, Innæ, Stuth og al anden kongelig Tjeneste og Byrde og skulde de ei svare til nogen Anden end Klosteret i 40 Marks Sager⁸⁴.

1274. Den 6te Maii skænkede Fru Cæcilie Landsbyen Collæruth med tilliggende rørligt og urørligt Gods til Gsrom⁸⁵.

1275. Den 28de April stadfæstede Anders Petersen Wæther den Gave i Pætherstorp og Øpestorp, som Doon Regmoothsens Datter, Fru Cæcilie, havde givet Gsrom⁸⁶.

1279. Den 11te November tilkjendegav Cæcilie, Enke efter Olav Haraldsen, at hendes Mand i sit Testamente til Gsrom havde skænket alt sit Gods i Wæghby, og havde hendes Onkel, Absalon Andersen, paa Giverens Grav skjødet det til Klosteret og stadfæstede hun dette Skjøde⁸⁷.

1284. Den 3die December skænkede Absalon Andersen en Jord af en Skillinges Værdi Collærud og nogle Eiendomme i Leerholte til Gsrom⁸⁸.

1285. Den 4de September gav Ridder Jon Jonsen Little $\frac{1}{2}$ Mark Jordskylb med Tilliggende i Kulderuth til Gsrom⁸⁹.

1286. Den 26de Marts bekjendtgjorde Paul Swit, Foged paa Sjeborg, at han til Abbeden og Conventet i Gsrom havde skjødet en Jord i Tiswillæ mod nogle Klosters Eiendomme i Grimstorp⁹⁰.

1289. Den 25de November testamenterede Provst Thrugot i Lund 2 Mark Penge til Gsrom⁹¹.

1289. Den 31te December udstødte Grif Menved i Sjeborg 2 Breve, Gsrom angaaende; det ene til dets Beskræmelse og Stadfæstelse paa de sædvanlige Rettigheder⁹²; ved det andet skænkede han det alle 40 Marks Sager⁹³.

1290. Den 12te October affagde Erkebisp Johan Grand en Dom i en Tvist mellem Gsrom og Johan Bosson. Erkebissen havde efter Landsens Lov og Skik ud-

nævnt 12 Mænd og, da disse havde kjendt, at Johannes Tholfsen havde testamenteret Klosteret sin Deel af Møllen Giuindi i Helsingborg, tildømte han Esrom den⁹⁴.

1290. Den 9de November udstædte N, Abbed i Esrom, og Broder Johan deres Fuldmagt til at skjøde Godset Smaldstorp til Borger Conrad Frank i Roeskilde⁹⁵.

1290. Den 28de November tilkjendegav Ingiærd, Barwids Enke, at hendes Broder, Oluf Næsæ, paa hendes Vegne havde solgt og skjodet hendes Eiendomme i Bøthorp og Hallendorp til Esrom, og stadfæstede hun denne Eiendomsdisposition⁹⁶.

1291. Den 12te April skænkede Margarethæ, Knud Roeths Hustru, med sin Mands Samtykke, Esrom alle sine Eiendele i Bøsethorp⁹⁷.

1299. Den 25de Marts tilstod Jon Jonsen Little at have skjodet til Esrom alle sine Eiendele i Langeruth, nogle Eiendomme i Gollæruth⁹⁸, og hvad han besad i Wæghby. Conventet skulde derfor holde aarlig Messæ for hans og hans Hustrues Ingefriids Sjæle, ved hvilken Leilighed Munkene da skulde have et godt Maaltid af god Fisk, Ost, Smør, godt Øl og et Anker lybst Øl⁹⁹.

1299. Den 13de Junii gjorde Jacob Herbjærnsen sit Testamente og skænkede heri til Esrom 20 Mark Penge, for hvilke han pantsatte Klosteret en Jord af 2 Skilling Skyld i Gresholte, der skulde staae til Løsning i eet Aar¹⁰⁰.

1300. Nicolaus Attisen, Præst til Blystorp Kirke, skænkede alle sine Eiendele, rørliche og urørliche, i Lucoghæ, Unnæthorp, Ørby, og Dunewælde til Esrom¹.

1300. FERIA QUINTA PROXIMA POST DOMINICAM

Invocavit stadsfæstede Kong Erik Menved Esroms Privilegier².

1300. Den 28de August stadsfæstede Nicolai Jacobsen af Hartbæk en Gave til Esrom af 2 Voel og 8 Grunde i Gesleff i Skaane³.

1301. Den 2den Maii tilskrev Erik Menved fra Slesborg Indbyggerne i Helsingborg, at han havde givet Esrom Tilladelse til dersteds at skaffe sig Brædder, Træ, Jernsøm og andet hvad de havde fornødent, og maatte man derfor ei forhindre dem deri⁴.

1301. Den 26de November skænkede Præst Atto i Lybyrke en Gaard og Grund i Lycoghæ af 4½ Dre Jordskyld til Esrom⁵.

1303. Pridie Idus Februarii (d. 12te Februar) skænkede Peder Erlandsen en Gaard i Dosebyrke til Esrom⁶.

1304. Den 15de Januar skænkede Præst Atto Esrom sin Gaard i Lucoghæ af 3 Dres Jordskyld og det foruden de 2 Gaarde der, som han selv og hans afdøde Broder Nicolaus Attison havde givet⁷.

1304. Den 20de Septbr. Peder Sarsens Stadsfæstelse paa Gaven af Nothebothe, Husæby og Skætheruth til Esrom. See Anm. 55.

1306. Den 25de Julii skænkede Ridder Jon Jonsen Little til Esrom Landsbyen Ughlose, nemlig 2 Brydiegaarde med Agre, Enge, Græsgange, Skove, Huse, Dvæg og alt behørigt Huusgeraad og alle Pertinentier, rørliche og urørliche, desuden 6 Grunde med Agre, Enge og Græsgange; den ved Byen liggende Mølle med sine gamle Retstigheder, frit Vandløb, Redskaber og Huusgeraad. Breddene skulle derfor holde adskillige Sjælemesser for ham og

hans Slægt, en Messe hver Tirsdag om den hellige Aand, en hver Loverdag om Vor Frue⁸.

1307. *Qvinta feria proxima ante dominicam mediae quadragesimae* fra Roeskilde udstædte Grif Men ved sin Stadsfæstelse paa denne Ridder Jon Jonsen Lilles Gave⁹.

1307. Frue Cæcilie, en Datter af Jon Little, skænkede i sit Testamente (den 9de October) til Gærom Kloster en Gaard i Smørem og 60 Mark Penge; til Abbeden, Pr. Johan Hvid, gav hun 10 Mark Penge¹⁰.

1308. I Kirkethorp tog Grif Men ved Gærom under sin Beskyttelse og stadfæstede dets Rettigheder¹¹.

1308. I Roeskilde udstædte samme Konge et Frihedsbrev for Gærom, at det kun skulde svare for ham selv og de af ham Udvalgte¹².

1310. Den 15de Marts i Sjæborg gav Grif Men ved Abbeden og Brødrene i Gærom, deres Tjenere og Bud frie for Told¹³, og

1310 samme Dag og Sted stadfæstede han Klosterets Friheder angaaende Jnnæ, Stuth og Leding, som det havde havde faaet af hans Forfædre¹⁴.

1344. Nicolai Jacobsens, Nicolai Tuuysens og Andreas Petersens Stadsfæstelse paa Gaven af Geesleff til Gærom. See Anm. 103.

1316. *Dominica Quasimodogenita* udstædte Grif Men ved et Vidnesbyrd om det Guds i Gæstmosæholt, som Martin Due havde skænket til Gærom¹⁵.

1317. *Die Johannis et Pauli martyrum* skænkede Nicolai Manthorp sit Guds i Dppesundby til Gærom

mod for Livstid at nyde Tienden af Klosterets Eiendomme i Øvre-Smerhem og Hvilwinge¹⁶.

1320. *Feria quinta ante diem beatæ Mariæ Magdalenaë* i Særbjerg stadfæstede Christopher II Esroms Privilegier¹⁷.

1322. *Quarto die Paschæ* mageskiftede Andreas Tagesen sine Eiendomme i Syethorp mod Esrom Klosters Gods i Rørbelemagle¹⁸.

1327. *In crastino annunciationis Mariæ* skiftede Andreas Tagesen sine Eiendomme i Nørre-Syethorp til Esrom¹⁹.

1329. Borgemeister og menige Mænd i Lund deres Transsumpt paa Byen Geesleff til Esrom. See Anm. 103.

1330. Hertug Johan af Holsteens Stadsfæstelse paa Gaven af Geesleff til Esrom. See Anm. 103.

1330. Andreas Petersens yderligere Bekræftelse paa Gaven af Geesleff til Esrom. See Anm. 103.

1331. *In crastino Dyonyssii* paa Sjeborg skænkede Hertuginde Ingeborg til Sverrige, Halland og Samso jus patronatus til Gæbernæthorp til Esrom²⁰.

1332. *Feria secunda ante annunciationem Mariæ* (25de Marts) udstædte Biskop Johannes af Roskilde et Vidnesbyrd herom²¹.

1334. *In festo beatæ virginis et martyris Luciaë* (den 13de December) paa Sjeborg tilskændegav Hertuginde Ingeborg til Sverrige, Halland og Samso, at Johannes Benedictsøn havde til Esrom skødet sine Eiendomme i Hvilwinge i Valborgs Herred²².

1337. Den 25de Junii gav Fru Ingefrid, en Datter af Ridder Peter Joonsen, Landsbyen Uggeløse i Liun-

geherred med Agre, Enge, Græsgange, Skove, Fiske damme, Dvæg, samt alt Bostab og Redskab til Gsrom²³.

1338. Den 22de September skænkede Peter Petersen i Helsingborg til Gsrom to der beliggende Boder med Bygninger og Jorder²⁴.

1339. Den 29de Junli overlod Ridder Peter Magnusen sine Eiendomme i Wæghby til Gsrom, hvilket han skulde en Deel Penge²⁵.

1340. Fru Ingefrid, Ridder Peter Joonsens Datter, pantsatte den 7de September til Gsrom, alt sit Gods i Lyndholm og Myrethorp for 100 Mark puurt Solv, hvilke Munkene havde laant hende; og skulde de have det i Pant indtil Thriggy Herredsthing holdtes i Slangethorp kort for Mariæ Rendselses-Dag. Pengene skulde tilbagebetales i den samme gangbare og gode Mynt og, skete det ei til den fastsatte Termin, skulde Godset tilhøre Klosteret²⁶.

1341. Den 15de December skænkede Ingerdis Pedersdatter, „opmuntret dertil af sin Mand“, til Gsrom en Gaard i Uppesundby, Prydelse til en Messsepræst og en Solofalk²⁷.

1342. Die beatae Catharinae virginis et martyris gloriosae (den 25de November) skænkede Margarethe, Enke efter Hr. Peter Karlssen, en Gaard i Uppesundby til Gsrom²⁸.

1343. Den 2den Marts udgav Valdemar IV et Brev, hvorved han tog Gsrom under sin Fred og Beskjærmelse, bekræftede alle dets Friheder og beskikkede Ridder Nicolaus Griffson af Hvrningholm til Klosterets Værge og Forsvar. Havde Nogen at klage over Munkene eller deres

Tjenere, skulde de føre deres Sag enten for Kongen eller Ridder Gritsen²⁹.

1348. Den 4de April stadfæstede Magnus Smek alle Gsroms Friheder og Rettigheder, som han eller de danske Konger havde givet det, hvor end dets Guds laae i hans Riger og Lande³⁰.

1352. Den 14de September gjorde Cæcilie, Abbedisse for Slangerup Nonnekloster, et Magestifte med Gsrom og overlod det det Guds, som Conventet besad i Hervelewenørre, mod andre Giendele i Blavesteruth; dog skulde det staae Gsrom frit for at afbenytte den Olden, der faldt i Skoven, og have Oldengjæld³¹.

1353. Den 28de Januar forpligtede Jacob Opæson sig og Arvinger sig til at hjemle Gsrom en Jord i Tiswillæ af 1 Dres Skyld, hvilken han samme Dag havde skjædet det³².

1353. Den 15de December tog Magnus Smek Gsrom med alt sit Guds og sine Underhavende under sin Fred og kongelige Væstfærmelse³³.

1353. Valdemar IV tildømmer Gsrom Landsbyen Uggelese. See Anm. 123.

1355. Die beati Laurentii martyris. Thingsvidne af Holboherred, at Frænde af Tiswillæ havde pantsat sit Guds i denne By til Gsrom for otte Mark³⁴.

1355. Profesto nativitatis beatae virginis (den 7de September). Svend Hentildsen pantsætter sine Giendomme i Slætholt til Gsrom for 10 Mark Sølv, som han kunde tilbagebetale hvilket Mars Miffelsdag, han vilde, og skulde han imedens udrede alle kongelige Skatter og til Klo-

steret Salydelen af de Vbler og corines, som avledes paa Eiendommen, saalænge han der vilde blive boende³⁵.

1356. Abbed og Brødre stadfæste et Magestifte mellem Vor Frue Kloster i Slangerup og Ebbelholt Kloster³⁶.

1357. Dominica prima adv. pantsatte Jacob Opæsen sine Eiendomme i Eidsvillæ til Eßrom for 12 Mark³⁷.

1358. Die beati Mathiae (den 25de Februar) udstædte den svenske Kong Erik en Stadsfæstelse paa Eßrom Klosters Privilegier³⁸.

1359. Circa festum Johannis Baptistæ stode Johannes Jacobsen, Canonicus i Marhuus, i Pathorp, Salthorp og Vannøbjærgh det ham tilhørende Gods til Eßrom³⁹.

1359. Den 29de Juli fra Helsingborg Slot fritog Kong Magnus Smek Eßrom Klosters Gods, hvor det laae i hans Riger, for Leding, Innæ og Stuth og enhver Afgift og Paalæg til ham; dets Tjenere og Undergivne skulde i 40 Marks Sager, i Fredkjøb, Mittsommergjæld og deslige smaa Rettigheder kun svare for Munkene⁴⁰.

1362. Ridder Hartvig Krummediges og Sønners Afstaaelse af Landsbyen Uggeløse. See Anm. 123.

1374. Den 28de October udstædte Abbed Peter og Convent i Eßrom deres Brev om en Aarstid Fredagen i den første Uge af Fasten med høitidelige Messer og Vigilier for den afdøde Dronning Helvig⁴¹.

1378. Den 3die April tilstode Abbed Sveder og Conventet i Eßrom af Ridder Oluf Bjørnsen at have modtaget 50 Mark, for hvilke de forbandt sig til hver Dag at holde en Messe for Valdemar IVs og Forfædres Sjæle.

Kongens Narstid skulde paa det Høitideligste holdes paa St. Severini Dag⁴².

1382. Pave Urban VI udstæder en Bulle til Beskyttelse for Esrom Kloster og dets Friheder⁴³.

1389. Den 22de Junii skjødede Henrik, kaldet Margretor, Borger i Helsingør, til Esrom sin Gaard i Tiswillæ, som hans Husstrues Fader allerede tilforn havde pantsat Klosteret⁴⁴.

1390. Den 12te December stadfæstede Pave Bonifacius IX Esrom Klosters Friheder og Immuniteter⁴⁵.

1398. Den 21de Januar overlod Peder Lyffe, Erkebøgn i Roeskilde, Esrom sit Arvegodt i Dunewælde imod Klosterets Giendele i Trangilde⁴⁶.

1400. Die interencionis St. Stephani prothomartyris skænkede Jacob Knudsen, Præst i Roeskilde, sine Giendomme i Halsnæs, nemlig 3 Gaarde i Sakenthorp og 1 i Tøllorp, til Esrom⁴⁷.

1400. Feria proxima post festum beati Petri ad vinculam stadfæstede Erf af Pommern Jacob Knudsens Gave til Esrom⁴⁸.

1400. Die scholasticae virginis (den 10de Februar) skjødede Dronning Margarethe Egbergh og Vestorp med Agre, Enge, Skove, Fiskevand, Føgang, Møller, Møllesteder, vaadt og tert, bygt og øde til Esrom for en Sjælemesse for hendes Moder og en Narstid for hendes Forældre, hendes Sen og hende selv⁴⁹.

1400. St. Valentins Dag (den 14de Februar) tilskændegav Dronning Margarethe, at Abbed og Convent i Esrom havde overladt hende og den, hun dermed vilde forleghne, saalænge en af dem levede, Nytten og Brugen

af det Gods, som hun i Eghebjærgh og Vestorp havde skænket Klosteret med en aarlig Landgilde af 3 Mark⁵⁰.

1400. St. Valentins Dag tilstod Abbed Salomon og Conventet i Esrom at have undt og ladet Dronning Margarethe, at hun maa beholde, nyde og bruge det Gods, som hun i Wffætostæ og Saghendorp for hendes Herres og hendes egen og deres Faders og Moders og Forældres og deres Sønns Sjæle havde skænket til Esrom, saalænge hun levede eller overlade det til en Anden, saalænge denne levede, mod at Klosteret fik en Mark Korn i aarlig Landgilde⁵¹.

1401. Erik af Pommerns Bekræftelse paa Dronning Margarethes Gave til Esrom af Wvethostæ og Eghebergh. See Anm. 149.

1403. Die cinerum. Stadsfæstelse af Erik af Pommern paa alle Esroms Privilegier og Rettigheder⁵².

1403. Bestyttelsesbulle for Esrom af Pave Bonifacius IX⁵³.

1405. Tolvte Dagen efter Kyndelmisse (14de Februar) udstødte Borgemeister og Raad i Sjøborg et Bythingsvidne om at Peder Leech og hans Søster paa deres Moders Vegne havde til Esrom skjødet en Gaard i Sjøborg⁵⁴.

1405. Dominica palmarum tilstode Abbed Salomon i Esrom og Abbed Niels i Sorø tilligemed deres Conventer, at de af Dronning Margarethe havde modtaget 1000 Nobler paa det Vilkaar, at de paa hendes Forlangende skulde tilbagebetales; døde hun forinden, skulde de anvendes til Pillegrimsreiser⁵⁵.

1407. Erft af Pommerns Stadsfæstelse paa Dronning Margarethes Gave af Egebjerg og Vestorp. See Anm. 149.

1411. Die conceptionis beatae Mariae virginis gloriosae tilstode Abbed Salomon af Esrom, Abbed Niels af Sorø, Søster Christine Jessebatter, Priorinde i Roeskilde, deres Conventer og Laurentius Degn i Roeskilde, at, da de betalte Dronning Margarethe 1000 Nobler, modtog de 2000 Mark lybst til Pillegrimsfarter, som i 2 Markfulde fuldføres, hvad enten hun levede eller døde; af 6000 Mark lybst hvide Penge skulde Halvdelen anvendes til Bygningen af Vor Frue Kloster i Roeskilde og de andre uddeles til Huusarme, Klerke, Jomfruer og Enker⁵⁵.

1415. Die beatae Mariae Magdalenae (den 22de Jult) stjødede Nfker Oluffen, curatus ecclesiae Blistorp, en ham tilhørende Gaard i Wegby til Esrom⁵⁵.

1423. Die cathedra beati Petri apostoli. Raadsstuevidne, at Jens Laurensen, Smed af Sjeborg, til Esrom havde overladt nogen Jerd⁵⁶.

1429. Onsdagen efter Mariae Magdalenæ Dag. Bythingsvidne af Roeskilde, at Niels Oluffen havde til Hr. Bernth af Esrom Kloster paa dettes Vegne tilstjodet en Gaard i Roeskilde med Huus, Jord og Tilliggende⁵⁷.

1444. Die beati Clementis papæ (d. 23. Novbr.) udstædte Christopher af Bayern et Vestyttelsesbrev for Esrom og fritog det for alle kongelige Rettigheder og Byrder⁵⁸.

1444. Die beatae Catharinae (den 25de November). Christopher af Bayerns Vestyttelsesbrev for Esrom Kloster, Abbed, Munk, Gods, Tjenere, Bønder og Børdnede⁵⁹.

1446. Christoffer af Bayerns Stadsfæstelse paa Hertuginde Ingeborgs Gave til Gsrom af Gsbernethorp Kirke. See Anm. 120.

1449. Die beati Vitalis. Stadsfæstelse af Christian I paa de Gsrom Kloster af hans Forsædre forundte Rettigheder og Privilegier⁶⁰.

1449. Brev, samme Dag og samme Sted, Kjøbenhavn, hvorved Christian I tillader Abbed og Convent i Gsrom at bygge en Havn og Halegaard paa Klosterets Grund⁶¹.

1449. Christian Is Stadsfæstelse paa Hertuginde Ingeborgs Gave af Gsbernethorp Kirke. See Anm. 120.

1451. Jeppe Petersen og hans Hustru, Gællie Svendsdatter, tilskjode Gsrom Kloster en Gaard i Helsingborg med tilhørende Bryggerredskab⁶².

1451. St. Galirti Dag (den 14de October) udstødte Borgemester, Raadmænd og den hele Menighed i Helsingborg et Bythingsvidne paa Borger Jeppe Petersens Skjode⁶³.

1452. Bythingsvidne af Borgemester, Raad og menige Mænd i Helsingør, at Mandagen efter Trinitatis oplode Jens Andersen, Jep Nielsen og Anders Mathisen nogle deres Gaarde dersteds til Gsrom⁶⁴.

1458. Svend og Ranes Stadsfæstelse paa Grev Nicolai Gave af Wirebodhæ til Gsrom. See Anm. 10.

1459. Tirsdagen før Vor Frue Dag nativitatis stadsfæstede Christian I Markeskjællet mellem Damstorp og Wirebode, saaledes som det med Gcd var bestemt⁶⁵.

1465. Tertia feria post dominicam Cantate skjødede Ridder Axel Lagesøn sin Gaard Tingkorp i Holboherred til Gsrom med for Livstid at nyde, bruge og

beholde detts Gods i Ugelse, Ugelse, Lindholm og Mørstorp med Tilliggende⁶⁶.

1467. Die Judae et Simonis apostolorum udstødte Christian I et Beskyttelseskort for Esrom og stadfæstede alle de forhen modtagne Frihedsbreve⁶⁷.

1477. Vigilia assumptionis Mariae. Benaadning af Christian I, at der ei mere skulde være alfar Vei gennem Klosterets Gaard; men uden omkring samme⁶⁸.

1480. Feria quinta ante dominicam vocem jocunditatis (femte Søndag efter Paaske) gav Abbed Peder Hr. Johan Dre Dvittering for Landgilde af alt det Gods han havde af Klosterets fra den Tid, Peder blev Abbed⁶⁹.

1480. Die Dionysii martyris et sociorum stiftede Fru Magdalene, Hr. Niels Brades Enke, en Gaard i Durep i Wennehewesherreder i Skaane til Esrom⁶⁹.

1481. Octava die assumptionis udstødte Michel Pethersen⁷⁰ og Christine, Jes Abrahamsens Efterleverke⁷¹, deres Dvittering til Hr. Peder Andersen, Abbed i Esrom, for modtaget Betaling for en Gaard i Helsingør.

1481. Die Prothi et Jacinthi. Magestifteskort mellem Ebbelholt og Esrom Kloster paa en Gaard i Kjøbenhavn med to i Wassingerød og Kolsbeck⁷².

1482. Infra octavas visitationis. Kong Hanses Rebning og Frihedskort paa den med Ebbelholt Kloster magestiftede Gaard i Kjøbenhavn i Vor Frue-Sogn⁷³.

1482. Nytaarsaften udstødte Jep Michelsen paa Christine Thomassens Begne et Skjode paa en Jord i Slangerup til Esrom Kloster⁷⁴.

1483. Feria sexta quatuor temporum (?) proxi-

ma post festum pentecostes udstødte Kong Hans et Bæstjærmæssesbrev for Gsrom og Stadsfæstelse for dets Friheder⁷⁵.

1485. *Die beati Vincenti* (22de Januar) stjødede Anders Staldfvend, Kong Hanses Hestelæge, sin Andeel af en Gaard, beliggende vesten for Gildesgaarden i Sjøborg, til Gsrom⁷⁶.

1485. *Vigilia apostolorum Petri et Pauli* (den 29de Juni) udstødte Ridder Johan Dre af Torsee Stadsfæstelse paa hans Hustrues Gavebrev paa noget Gods i Lustorp, Serslev og Utlære til Gsrom⁷⁷.

1485. *Die inventionis crucis* (14de September). Bythingsvidne af Sjøborg om et Mageskifte mellem Wilhelm af Høgholt og Gsrom Kloster om 2 Gaarde i Sjøborg⁷⁸.

1485. *St. Andreæ Dag* (den 30te November) udgav Bæbner Laurentius Knop et Gavebrev til Gsrom for hans Andeel i Utlære og Lustorp⁷⁹.

1485. Abbed Peder optager Paul Carmand og Hustru Ingierd i Cistercienserordenen og gjør dem deelagtige i dens Goder⁷⁹.

1487. *Dominica infra octavas corporis Christi*. Ridder Arel Brades Stadsfæstelse af en Gave til Gsrom. See Anm. 177.

1487. *Vigilia St. Andreæ apostoli* folgte Laurids Skrædder til Abbed Peder Andersen i Gsrom paa dettes og Broder Hans Pedersens Vegne tre ham tilhørende Gaarde i Kjøbenhavn⁸⁰.

1488. *St. Johannis Baptistæ Aften nativitatis* udstødte Byfoged og Borgere i Kjøbenhavn et Bythings-

vidne om Laurids Strædders Salg af 3 Gaarde i Risen-
benhavn til Gßrom⁸¹.

1488. Onsdagen næst for St. Michels Dag skænkede
Abbed Paul paa Høitøen i Norge til Gßrom det fædrene
og mødrene Gods, som Laurents Petersen, der var død i
Klosteret, havde efterladt det⁸².

1489. Sexta feria infra octavas mageskiftede Gß-
rom Kloster med Kong Hans og erholdt Tydekjoberg Kirke
mod 4 Gaarde i Lundtofte⁸³.

1490. St. Zeips Aften pantsatte Wilhelm af Høgen-
dorp sin Andeel af en Gaard, beliggende vesten for Gils-
desgaarden i Sjøborg, til Gßrom Kloster⁸⁴.

1490. St. Zeips Aften, som kommer før St. Olufs
Dag (29de Juli), skødede den Samme sin og sin Hus-
strues Andeel af en Gaard i Sjøborg til Gßrom⁸⁵.

1492. 11000 Jomfruers Dag (21de October) skænk-
tede Jens Andersen og Husfru en deres Gaard i Helsingør
til Gßrom Kloster⁸⁶.

1493. Femte Pindsedag skødede Bæbner Peder Steen
til Fauerholm en Gaard i Hjellenstrup til Ebbelholt og Gß-
rom Klostre⁸⁷.

1493. Vigilia omnium sanctorum (1ste Novem-
ber) mageskiftede Abbed Jep Nielsen i Ebbelholt dette Klo-
sters Andeel i Peter Steens Gave til Gßrom mod en Gaard
i Gylstorp⁸⁸.

1494. Die sanctorum Fabiani et Sebastiani
martyrum (20de Januar) mageskiftede Ebbelholt Kloster to
to Gaarde, een i Wæsjøngerød og een i Rolsbeck, til Gß-
rom mod 2 Gaarde i Østtæde⁸⁹.

1494. Die Thomæ de Aquino skødede Borge-

mester, Raad og menige Bymænd i Helsingborg en deres Byes Jord ved Stranden til Gsrom⁹⁰.

1495. Christi Himmelfartsdag mageskiftede Paul Earmand sit Gods i Hoby, Gvindhvundorp, Stalerop og Honsinghe i Odsherred; i Nismvundorp, Foghetved, Eneffre og Moenstrup i Meerløse Herred; i Nverdhe ydhre i Smørum Herred mod Hollose i Holboherred og 2 Gaarde paa Kullen i Skaane⁹¹.

1496. Torsdagen næst efter St. Lucie Dag tilskjædede Kong Hans Gsrom noget Kronens Gods i Gsmensdorp, Seberop, Hallendorp og Saltorp mod 11 Paul Earmands Gaarde i Gfkebierg paa Gsrom Klosters Vegne⁹².

1496. Die conversionis Pauli (25de Januar) skjædede Peder Vosen i Skallerød sin Gaard i Helsingør til Gsrom⁹³.

1496. Mandagen næst efter St. Dorothea Dag (6te Februar). Bythingsvidne af Helsingør om den Gaard, Peter Vosen i Skallerød skjædede til Gsrom⁹⁴.

1497. Die beati Marcelli papæ et martiris mageskiftede Paul Earmand sit Gods i Wæleby, Ruæ, Oppefundby og Lyngbymaglø mod Gsrom Klosters Eiendomme i Steenholt, Steenholtmølle, Vyrtingsburg, Fjælolt og gamle Grønolt og 12 Gaarde i Lisswillæ⁹⁵.

1499. 11000 Jomfruers Dag (den 21de October). Kong Hanses Frihedsbrev, givet Gsrom paa Virkerettighed og holde Birketing paa dets Gods, dog undtages Helligmandsstat⁹⁶. Klosterets „Byer og Gods“ vare disse: Willingerød, Hornby, Daffreholm, Bersholm, Riisbye, Bystrup, Pligilt, Hærrighe, Sandæ, Joonstrup, Lille Gsminderup, Kathe, Rørtange, Flynderup, Myrup, Mun-

Iegaard, Nybo, Keerstrup, Solgistsstrup, Damstrup, Rødeboe, Pederstrup, Schallerød, Kalinrød, Ugeløse⁹⁷, Kragedalle, Hallendrup, Sebberup, Morderup, Uelsø, Herløssø, Nersjoruppe, Klidstrup, Jorderup; Kirke-Esmendrup og Soderup⁹⁸.

1509. Niels Brade skæder til Klosteret en Gaard i Gfildstrup, Gers Herred, Wadstol Sogn, i Skaane for en Messe for hans Forældres Sjæle og stadfæster alle de Breve, Klosteret havde af Johan Dre og hans Hustru Virgith⁹⁸.

1511 udstædte Jens, Abbed i Gßrom, og menige Convent et Forpligtelsesbrev for en Tjeneste for Niels Brades og hans Hustrues Sjæle, for Peder Lange og begge deres Forældres Sjæle. Holdtes det ei, da kunde Gaven af en Gaard til Klosteret tilbagefaldes af Niels Brades Arvinger⁹⁹.

1514. Alle Helgens Aften. Christian II's Betskræmelsesbrev og Stadfæstelse paa alle Gßrom Klosters Friheder og Rettigheder⁹⁹.

1514²⁰⁰. St. Pauli conversionis Aften gav Christian II Abbeden af Gßrom Brev paa at have og beholde i tre Aar efter dette Brevs Udfærdigelse hvad Brag der af Eoen kom inddrivende mellem Hornby og — — — 1.

1538. Henrik Christensen af Familien Tornefrands, Abbed i Sorø, fik Brev paa at maatte og skulle beholde under sin Lydelse Kronens Klostre: Sorø, Gßrom, Herisvad, Bisthol og Dm².

1539. Christian III's Brev til Abbed Niels Jensen i Sorø, hvorved de ny nævnte Klostre vorde hans Oversigt undergivne².

1565. Frederik II skænker nogle Esboms Jorder parter og Grunde til St. Olai Kirke i Helsingør³.

II.

Nogle⁴ mene, at Folmar var den første Abbed.

Abbed Wilhelm nævnes i en Bulle fra Pave Eugen III af Aaret 1151 (S. 4). Bartholin formoder, at han er den Wilhelm, St. Bernhards Discipel, som nævnes i dennes 314de Brev⁵. Han bragte 1152 Brev fra Eskild til Bernhard og Svar tilbage⁶.

Gerhard, som omtales i de Uroligheder, Eskild havde opvaft mod Baldemar I, og den derpaa følgende Borgerkrig (1160). Han blev tilligemed Absalon sendt til Kongen for at forkynde ham Krigen og bragte Erkebispens Svaret tilbage. Ved Beleiringen af Eskilds faste Slot i Iethrøfte Mose spillede han en betydelig Rolle, da han mæglede en Capitulation, hvorved Slottet blev overgivet til den beleirende Baldemar; men Besætningen tilstodes fri Afmarsch⁶.

Frederik, Abbed 1163. Han nævnes i det Document, dateret Tvissel 24de Marts 1163, hvorved Hertug Buris opretter Tviss Kloster⁷.

Walbert nævnes første Gang ved Aar 1175. Man har adskillige Breve til og fra ham. I et fra Abbed Wilhelm fra Aaret 1175 takker denne ham for hans Godhed i ofte at anbefale hans Sag til Suno og fordi han har sendt Broder Stephanius til ham og beder at maatte beholde ham endnu 3 eller 4 Dage, da kun han kunde an-

lægge en meget vanskelig Vandledning⁸. Et Brev fra Erkebiskop Absalon og en Bulle fra Pave Alexander III, dateret Tusculum 2den Novbr. 1178, ere allerede omtalte under Aar 1178 (S. 6—7). Samme Aar udstødte Abbed Walbert selv et Forligelsesbrev med Klosteret i Ebbelholst. Abbed Vilhelm tilskrev ham og et Brev, der har Hensyn til de mellem Klostrene herskende Stridigheder⁹. Skjøndt begge mangle Datum, lader det sig dog af Indholdet i Forbindelse med andetsteds fra hentede Data godtgjøre, at Vilhelms Brev er det ældste. 1183, den 27de August, underskrev denne Abbed som Vidne den aarhusiske Biskop Evids Testamente¹⁰. 1189, den 16de Marts, tilskrev Pave Clemens III ham angaaende Klosterets Friheder og Eiendomme, og 1192, den 5te Marts, Pave Coelestin III. Begge Brevene ere allerede omtalte ved Aarene 1189 og 1192 (S. 7—8). Fra Aaret 1194 have tre Breve fra Abbed Vilhelm til Walbert. Det første¹¹ er en Lykønsning, det andet¹² og tredje¹³ ere skrevne i Anledning af de Misforstaaelser, der synes at være opkomne mellem Klostrene og deres Abbeder. Fra 1195 have et Brev ligeledes fra Vilhelm til Walbert om Kong Philips forhavende Skilsmisse fra sin Dronning Ingeborg¹⁴. Walbert skal have skjænket Ebbelholst Kloster endeel Søl¹⁵. At denne Abbed isørigt har været en efter de Tider videnskabelig dannet Mand, derom vidner noksom, at Erkebiskop Eskild lod en af sine Datter sønner¹⁶ opdrage i Esrom Kloster¹⁷.

Abbed Torfil nævnes ved Aaret 1203. Han omtales som den, der tilligemed sine Munke forrettede den afdøde Abbed Vilhelms Begravelse, hvilket synes at have været en Hæderbevisning.

Eskeild, der nævnes i de af Erkebisp Andreas Sunesen og Biskop Peder i Roeskilde i Grønsund 1211 udstædte Beskyttelsesbreve, der paa det behørigte Sted i Klosterhistorien (S. 9) kunne efterlæses.

1223 afgik Johannes fra Sorø Kloster og blev derpaa valgt til Abbed i Esrom¹⁸. Da Sorø ved Abbed Særos Resignation 1233 var bleven ledig, modtog Johannes atter Valget og forestod Klosteret til 1236¹⁹. I et Document af 14de Novbr. 1248, indført i Klosterets Historie S. 11, nævnes Johannes som Abbed, Prior og Kjeldermester i Esrom og en Absalon som Prior og Kjeldermester. Han maa altsaa atter være vendt tilbage til Esrom; det han dog forlod 1249, da Sorø efter Abbed Jugemars Død var uden geistligt Overhoved²⁰.

Nicolaus Skjalmsen, forflyttet 1255 fra Sorø til Esrom²¹.

Abbed Th. nævnes i et Brev, udstædt 1259 af Fru Cæcilie, om hvilket det Udsørligere er anmærket i Klosterets Historie S. 12.

Esbern. Han er bekjendt ved de tvende Breve, som han og de andre Cistercienserabbeder i Herisvad, Witskol, Sorø, Tvis, Insula Dei, Lygum og Rye 1263 tilsendte Erkebisp Jacob Erlandsen og Pave Urban IV²². Han gav 1264 sit Samtykke til Abbeden af Hildas Løve, at vilde svare for Byen Gripswalde, hvis den ved canonisk Ret blev betyngt af Nogen. Dette var indbrykket i den lybste Act, som Hertugen af Pommern gav denne By og som blandt Andre underskrevs af vor Abbed²³. Han forekommer endnu 1271 i Erik Glippings Gavebrev paa Soda Mølle til Esrom Kloster af 29de October 1271. S. 13.

Magnus nævnes i et Skjøde af 26de Marts 1286, der er indført under sit Aar S. 14.

Abbed N. i et Document af 9de November 1290. (Klosterhistorien S. 15).

1291 nævnes Jacob som Abbed og Gunnerus som forðum. Det Diplom, vi ville anføre som Beviis, dateret 12te April 1291, er optaget i Klosterets Historie S. 15.

Martinus, Abbed i Soro, blev 1297 valgt til at forestaae Esrom Kloster²⁴.

Jon Litle beklædte en Abbeds Værdighed 1300. Documentet, der omtaler ham, er det Gavebrev, Præsten til Blystorp Kirke, udstædte til Esrom paa Eiendomme i Lucoghæ, Unnæthorp, Dunæwelde og Drby og er optaget i Klosterhistorien S. 15.

Albert før 1307, thi i dette Aar har han underskrevet et Testamente af 9de October 1307²⁵ og hans Navn anføres med det Tillæg: „fordum Abbed i Esrom.“

Thorgjer, Abbed i Vitskol, forflyttet 1306 til Esrom Kloster²⁶.

Johan Hvid har sandsynligviis været hans Eftermand, da han i nysnævnte Testamente, hvori han betænktes med 10 Mark Penge, saaledes forekommer.

Ved Aar 1320 var Peder Abbed i Klosteret. Han nævnes i et Document af 29de September 1320, hvorved Voethius, Abbed i Vitskol og Conventet der afstod til Esbern, Provst i Viborg, og de øvrige Kanniker Klosterets Eiendomme paa Læsø²⁷. Han nævnes endnu 1331 i Diplom, dateret Sjeborg in crastino beatorum Dionysii et ejus sociorum, i Klosterhistorien S. 18.

Johannes. 1338. 1339. Thingsvidne fra Holboherred

1339 in secunda feria proxima post festum beati Canuti regis et martyris, paa sit Sted i Klosterets Historie S. 19 og Anm. 125. S. 45.

Peder. 1374. Diplom 28de October 1374 i Klosterhistorien S. 21.

Sweder. 1378. Diplom 3die April 1378 i Klosterhistorien S. 21.

Thrugil, Abbed 1391. Diplom 21de December 1391²⁸.

Salomon. 1400. Han nævnes i nogle Breve fra Biskop Peder Jensen i Roskilde, ved hvilke han paa visse Vilkaar tilstæder Dronning Margarethe Brugen af noget Gods, som hun havde skænket til Esrom Kloster²⁹. 1405 og 1411. Diplomer, daterede dominica palmarum 1405 og die conceptionis beatae Mariae 1411, i Klosterhistorien. Hvorledes dermed lader sig forene, at i et Document af 14de Februar 1405³⁰ en Svend forekommer som Abbed, ved jeg ikke at angive.

Niels. 1459. See den af Kong Christian I udstædte Stadfæstelse paa Magestiftet mellem Damstrup og Wirebode (Klosterhistorien S. 25); ligesom han allerede nævnes 1458 i tvende Documenter, der indeholde Forhandling, som fandt Sted ved Afgjørelsen af de Markeskielsstrætter, der verserede mellem Ebbeholt og Esrom Kloster³¹.

Peter Andersen forekommer 1477, 1480, 1481, 1485, 1487, 1488³², 1493, 1494, 1495, 1496, 1497 i Documenter, om hvilke Forfatteren henviser til vedkommende Steder i Klosterhistorien. Han undertegnede Brevet,

bateret Lund St. Mauritts Dag 1487, hvorved Hertug Christian valgtes til Faderens Eftermand³³.

Omtrent 1502 blev Henrik Christensen, Abbed i Vitskøl, forflyttet til Esrom, som han forestod til 1508³⁴.

Jens, Abbed 1511³⁵. 1514³⁶. Han var een af de geistlige Magnater, der gav sit Samtykke til Hertug Frederiks Valg til dansk Konge 1523³⁷.

1) Langebek og Suhm VI. 34 have dette Aarstal. Bartholin henfører Diplomet til 1151. Thorkelin, hvem Daugaard (om de danske Klostre i Middelalderen S. 223 jvf. S. 227) følger, bestemmer Tiden mellem 1153 og 1155. Vi see saaledes af dette Document i Forbindelse med det følgende, at Klosteret hverken er stiftet 1153 (Pontoppidan I. 376. S. R. D. I. 176. 241. 388) eller 1161 (Hvitfeldt D. R. K., citeret af Daugaard S. 222.)

2) Dipl. Arna-Magn. I. 12—13. Billingeruth, Billingerød, Holbo Herred, Esbønderup Sogn.

3) Thorkelin Dipl. I. 318 henfører denne Bulle til 1152.

4) Suhm mener, at deri bør søges Havreholm, Liunge-Kronborg Herred, Likhøj Sogn; men dette synes mindre rigtigt, med mindre Høstholm er opstaaet paa eller af Aveholm.

5) Dipl. Arna-Magn. I. 248—249. Suhm har Druntheesthorp, men saavel i Esrom Klosters Gavebog som i Aftrykket hos Thorkelin staaer Navnet som ovenanført.

6) Suhm VII. 5 har dette Aarstal; hvilken Mening synes at finde en ikke ringe Bestyrkelse i Udtrykkene i Valdemar den Førstes Brev af 25de Febr. 1174 (jvf. nedenfor), og har jeg derfor troet at burde foretrække Suhm for Thorkelin, Pontoppidan I. 422 og Daugaard S. 223, der omtale denne Begivenhed under 1170.

7) Nu Gaunte, Liunge-Kronborg Herred, Likhøj Sogn.

8) Dipl. I. 28—29. Pontoppidan Ann. Eccl. Dan. I. 387 ansætter Sandes Ejendning til 1159.

1174 den 25de Februar — vel staaer i Originalen 1184, men det er en Skrivefeil — udgav Valdemar I et Brev,

hvori han bevidner: „at han i sit første Regjeringsaar havde skjænket Brødrene i Gærom Kloster det Halve af Landsbyen Sande; at Petrus Stallar, en Søn af Nicolaus Doti, siden paaftod, at det var hans retmæssige Arvepart; men at han dog havde ladet sig overtale til at stjæle Klosteret sin Deel, og havde han nu i Lund i Nærværelse af mange af Landets Fornemme paataget sin Forpligtelse, til hvis yderligere Bekræftelse Valdemar havde udstedt dette Brev og sat sit Segl for.“ Dipl. I. 36. Af Biskop Absalon have, denne Gjensstand angaaende, ogsaa et Brev fra den 25de Febr.; men maaskee ei fra samme Aar. Suhm henfører det til 1180 (VII. 576), endstjændt 1184 findes i selve Documentet, hvilket Aarstal Thorkelin ingen Betænkelse finder ved at antage. De vægtigste Grunde synes imidlertid at tale for „1174.“ Dipl. Arna-Magn. I. 56—57.

9) Han havde ladet sig optage som Munk i Klosteret. Neer. Lund. S. R. D. III. 445.

10) Dipl. I. 13—14. Svend og Rane stadfæstede Gaven 1458.

11) Suhm fortæller VII. 20 Begivenheden under Aar 1158, dog er det kun en Gissning. Thorkelins Mening (1170) er altsels forkastelig. Ved Bestemthed synes man at kunne angive Tidsrummet 1157—1166. Jvf. Knudsen Danmark i Middelalderen S. 49.

12) Klosteret — dette lærer Brevet os — havde kjøbt Steinholt af Bønderne, da det ei vidste, at det stod under Kongen og gav ham Skuld, og at altsaa Valdemar I, om end ikke paa Grund af sin kongelige Mændighed, dog ifølge hans Eiendomsret kunde erklære denne Handel for ugyldig. Men han havde villigen forlikt sig med Klosteret saaledes, at han, imod at erholde 4 Mark Sølv, tilstjæbede det Steinholt og lod dens Markesjæl affatte. Steinholt, senere Steenholt, forstum en Landsby, nu nedlagt og dens Jorder indbragne under de kongelige Skove i det nordre frederiksborgske Skovdistrikt. Dipl. Arna-Magn. I. 30—31.

13) Fund. monastr. Vitæ scholae. S. R. D. IV. 458—462. 3ffe fra Herisvad, som Pontoppidan I. 384 formener.

14) S. R. D. IV. 467. Klosterets Stiftelse er fra 13de Juni 1161.

15) Suhm har VII. 148 ved Aar 1163 en saadan Efterretning, Altsaa til hvilken uden tvivl er Bartholins Fortælling i hans utrykte Collectanea til den danske Historie; men uden at man kan skjønne om den hidrører fra et særegent Diplom eller er et Resultat, hentet an-

betsteds fra. Jeg har i Esrom Klosters Gavebog intet Diplom fundet, der kunde give de manglende Oplysninger.

16) Aisvardebothe, Aisferbo, Holbo Herred, Lixirke Sogn.

17) Suhm VII. 333. Thorkelin mener, at Diplomet bliver at hensejle til 1164 eller saa omtrent.

18) Dipl. Arna-Magn. I. 21—23. Lumathorp, Tommerup, Strø Herred, Thorup Sogn. Giasnetoft, Gjentofte. Worethorp, Ordrup.

19) Pontoppidan I. 423. Han forblander dog rimeligviis Dargun og Hilba, da Hertug Jaromar i Aaret 1100 forflyttede Klosteret fra Dargun til Hilba.

20) Suhm VII. 400.

21) Suhm VII. 415. Pontoppidan I. 440.

22) Suhm VII. 425. Thorkelin og Daugaard S. 223: 1164.

23) Dipl. Arna-Magn. I. 16.

24) Suhm VII. 425. Thorkelin hensejler det foregaaende og næstfølgende til 1164.

25) Dipl. I. 17—18.

Erkebisp Esild bevidnede ved et Brev, der er uden Datum, men rimeligviis fra 1173, denne Afskæftelse, som Florentinus havde forsøgt paa at fremstille som uretmæssig. Dipl. I. 19, hvor Brevet hensejles til 1164. For at gjøre disse Handler end sikkrere, stadfæstede Kong Valdemar Esilds Gave af Bidelingeruth. Nogle have meent, at dette Brev maa være yngre end 1177, da der som Bidne forekommer en Briard, Prior i St. Hans Dal, hvorved man har forestaaet Antvorslau, hvilket menes først at være stiftet 1177; dog da de forskjellige Krøniker angive forskjellige Aarstal, ja! Bartholin endog sætter Klosterets Stiftelse tilbage til 1161, synes Intet deraf at kunne ublaides. Thorkelin (i hvis Dipl. I. 19—20 er Brevet at læse) hælder til 1164; Forfatteren til 1173.

26) Denne Omstændighed bør lægges Mærke til, da den synes at stadfæste Bartholins Mening, at dette Diplom, der er uden Aarstal, er fra 1173. Thorkelin: „ante 1174 et post 1170.“ Daugaard S. 224 omtrent 1174.

27) Dipl. Arna-Magn. I. 34—35.

28) Suhm VII. 426. Thorkelin 1164. Denne Forfatter synes at modsig sig selv; thi, da Langholm ikke nævnes i Esilds Stadfæstelsesbrev, der ifølge ham er givet mellem 1170 og 1174, er denne Disposition uidentisk yngre.

29) Dipl. Arna-Magn. I. 17.

30) Dipl. Arna-Magn. I. 40—41.

31) Til dette Aar mener jeg bør henføres Kong Valdemars Brev til alle dem, som boede i Phartusa Herred i Halland og hvori han tiltaler dem, fordi de foruroligere Eskrom Kloster i Besiddelsen af Glumsten Skov, og truer dem med, at han vilde ansee dem for skyldige i Majestætsforbrydelse, hvis de ei holdt sig hans Bud efterrettelige. Sangebæk, hvem Suhm VII. 655 følger, har 1182.

32) Dipl. Arna-Magn. I. 43—44.

Abalon udstædte et Brev om denne Sag, hvori han bemærker, at adskillige Beboere i Farthusa Herred havde gjort Paastand paa den til Mothorp hørende Skov og at Kong Valdemar havde tilbømt den Klosteret, og de flere, der med Gød kunde bevise at være i retmæssig Besiddelse af den. Dipl. Arna-Magn. I. 44—45. Brevets Aarstal er vel i selve Diplomet angivet til 1182 (jvf. Suhm VII. 656. Pontoppidan I. 456: 1181); men 1177 bliver med Thorkelin at foretrække, da der angives som et Tidsmoment, at Brevet udstædtes i det Aar, Knud fik Halland, hvilket henhører under Aar 1177. Krønikerne i S. R. D. I. 178. 242. II. 171.

33) Brevet er uden Datum, men baade Thorkelin og Suhm VII. 528 stemme i: 1178.

34) Dipl. Arna-Magn. I. 52—53. Byrgisholm, Borringholms Huse, Holbo Herred, Maarum Sogn. Lotsholt, Luelt, Liunge-Kronborg Herred, Åsminderød Sogn.

35) Dipl. Arna-Magn. I. 259—261. Saavel Thorkelin som Daagaard S. 226 troe, at Aarstallet bør rettes til 1179.

36) Brevet er uden Aarstal. Bartholin og Suhm VII. 531. 1178. Thorkelin (Dipl. I. 331) og Knudsen (I. c. S. 32) 1177.

37) S. R. D. VI. 137. Dipl. Arna-Magn. I. 47—48. Striden blev ved Abalons Mægling og Gæmtilthed i Mindelighed afgjort saaledes, at Eskrom imod anden Erstatning af Abalon bekvemmede sig til at svare den omtvistede Tiende og forpligtede sig til at bortfæste de Jordeiendomme, det muligen i Fremtiden kunde komme i Besiddelse af i Tjæreby Sogn, til Landboer. Herved maa jævnføres et Brev fra Abbed Walbert af Eskrom (S. R. D. VI. 139. Dipl. I. 46), af hvilket sees, at den Eskrom af Erkebispens tilstaaede Skadeløsholelse, Bispetienden af Løgstorpp (Lystrup Sogn), overdroges igjen til Ebbelsholt for at erholde Tiendefrihed for dets Grangier. Lo-

vefopp, Tuckjshvang, ved Frederiksborg Ladegaard. Sponholt, Sponildshuus, Polbo Herred, Røbbebo Sogn.

38) Suhm VIII. 691—693. Pontoppidan har I. 456 under Aar 1181 et saadant Pavebrev. Naar Suhm VIII. 68 mener, at ved Møthorp maa forstaaes Mørdrup, Liunge-Kronborg Herred, da er dette upaatvieselig mindre rigtigt, hvormod Byen bør søges i Halland.

39) Det staaer i Diplomet 1188 (under hvilket Aar Bullen virkeligen hos Daugaard S. 226 findes anført), men 1189 er det rette.

40) Disse kunne vi supplere af et Brev fra Pave Urbanus til Sors (Thorkelin Dipl. I. 273—276). Heri giver han det fri for Alende, tillader det at tage Lægfolk til Conventer og forbyder, at nogen Bisp maa tvinge Munkene til at møde paa Synoder eller Ting. Dersom Biskoppen efter tre Gange gjentagen Opfordring ikke vil indvie Abbeden, maa denne dog, isald han er Præst, velsigne Radværen og forrette sit Embede i dets fulde Udstrækning. Fordrede Bispens af Abbeden mere end den skyldige Agtelse og Færsterne Noget, som stred mod Ordenens Frihed, havde han Ret til at aflaae sliq Anmodning. Hvis Bisperne i Anledning af Abbedvalg fældte nogen Dom mod Klosterets Kirke eller nogen af dets Personer, som stred mod Cisterciens-ordenens Statuter, da erklærede Paven enhver saadan Dom ugyldig. Naar dets egen Biskop var forhindret i at forrette den hellige Tjeneste, maatte de ved en anden, der som Rejsende besøgte dem, lade Kirkens Kar og Klæder velsigne, Munke ordinere og Altene indvie.

41) Dipl. Arna-Magn. I. 277—281.

42) Chron. Eriici regis S. R. D. I. 164 henfører Begivenheden til 1192. Krøniken hos Langebek I. 240 til 1193, ligesaa Pontoppidan I. 481.

43) Jvf. Suhm med Aarene 1192 og 1193. VIII. 266. 286 og Daugaard S. 235.

44) Dipl. Arna-Magn. I. 281—284.

45) Suhm VIII. 259. 260. Pontoppidan I. 481, der dog nævner Sors som Møderklosteret.

46) Brevet, udstedt i Grønolt (Grønholt, Liunge-Kronborg Herred, Grønholt Sogn), hos Thorkelin Dipl. Arna-Magn. I. 67—68.

47) Krøniken i S. R. D. III. 307. Da denne Forfatter imidlertid Intet veed om en tidligere Brand, er man maaſtee berettiget til at drage hans Troværdighed i Tvivl.

48) Denne Beretning, der hidrører fra Hamsfort S. R. D. I. 283 og ikke understøttes af noget andet Vidnesbyrd, er vistnok i høj Grad mistænkelig og findes kun her anført for Fuldstændigheds Skyld.

- 49) Ifølge Thorkelin og Suhm IX. 8.
 50) Dipl. Arna-Magn. I. 80.
 51) Pontoppidan A. E. D. I. 613.
 52) Dipl. Arna-Magn. I. 90—92. Sletteholt, Slettelte, Holbo Herred, Valdbn Sogn.

53) Dipl. Arna-Magn. I. 92—94.

54) Suhm IX. 243—246. Thorkelin I. 346 og Daugaard G. 225 cfr. G. 274 derimod 1230 eller idetmindste mellem Aarene 1225 og 1231. Knudsen (Danmark i Middelalderen G. 45—46) har underkastet dette Spørgsmaal en ny Undersøgelse og derved formeentligen godtgjort, at, ihvorvel man ikke tør udpege et bestemt Aar, indvortes Kriterier og Sammenstilling med andre Diplomer intet andet Valg lade tilovers end Tidsrummet fra 1202—1214.

55) Dipl. Arna-Magn. I. 113—115. Suhm (IX. 244) mener, at denne Nicolaus var en Sønnesøn af Brev Nicolaus, som blev Munk i Esrom, hvor han døde 1158 og maaskee var en uægte Søn af Knud Rielsen. Husabn, Huseby, Holbo Herred, Annise Sogn. Sketerut, Skjærede, Holbo Herred, Ramløse Sogn.

Samme Aar — om Berigtigelsen af dette Chronologiske Stridspunkt jvf. Anm. 54 — Stadsfæbde Valdemar II. dette Salg ved et Brev, udstedt fra Bordingborg. Thorkelin I. 116. Stadsfæstelse af den roeskildske Biskop Peder Sunesen i Esrom Klosters Gavebog p. 266. Jvf. Knudsen I. c. G. 46 saavel om Brevets Udstæder som om dets Datum, der selvfølgelig bliver at bestemme efter Resultaterne af ovenansførte Undersøgelser. 1230 (ifølge Suhm IX. 596, Thorkelin Tidsrummet mellem 1225 og 1231) stadsfæstes denne Overdragelse af den unge Valdemar. Dipl. Arna-Magn. I. 115. 1249 Stadsfæstelse af R. Erik Plougpenning. Dipl. I. 168—169. 1304 den 20de Septbr. stadsfæste Provsten i Roeskilde, Peder Saxsen, Esrom Kloster i Besiddelsen af hvad hans Forsædre ved Gave eller paa anden Maade havde overdraget det, nemlig hele Landsbyen Næthebothe med dens Tilliggende og Søen, som stødte op til dens Marker, isærdeleshed det hele Fiskeri, som kaldtes Søewik, tilligemed detses Rørstjær, Moser og Enge, samt Landsbyerne Husaby og Skætheruth. Esrom Klosters Gavebog p. 208—209.

56) Dipl. Arna-Magn. I. 99.

57) I selve Bullen staaer 1227.

58) Diplomat. Arna-Magn. I. 108—112.

59) Dipl. Arna-Magn. I. 124—125.

60) Dipl. Arna-Magn. I. 127.

61) Dipl. Arna-Magn. I. 129.

1253 den 18de August stadfæstede Christoffer I Salget af Brethaaß og Eokaas. Dipl. Arna-Magn. I 195.

62) Esrom Klosters Gavebog. Bullen af 24de Marts p. 69—70; 26de Marts p. 61—62; 28de Marts p. 68—69; 30de Marts p. 51—54. Thorkelin har i sit Dipl. I. 138—142 optaget de af samme Pave til Sorø Kloster udstadte Breve, der ere ligelydende med disse.

63) Dipl. Arna-Magn. I. 155—157.

64) Dipl. Arna-Magn. I. 166—168.

65) Dipl. Arna-Magn. I. 169—170.

66) Dipl. Arna-Magn. I. 173.

67) Dipl. Arna-Magn. I. 175—176.

68) Dipl. Arna-Magn. I. 185—186.

69) Dipl. Arna-Magn. I. 184—185.

70) Dipl. Arna-Magn. I. 191.

71) Dipl. Arna-Magn. I. 190—191.

72) Esrom Klosters Gavebog p. 65—66. Suhm X. 239 har det urette Datum: 10de Marts.

73) Westphalen monum. ined. III. 1505.

74) Dipl. Arna-Magn. I. 240.

75) Esrom Klosters Gavebog p. 126.

76) Testamentet hos Suhm X. 974—976.

77) Pontoppidan I. 711.

78) Esrom Klosters Gavebog p. 127.

79) Esrom Klosters Gavebog p. 124—126.

80) Esrom Klosters Gavebog p. 124.

81) Esrom Klosters Gavebog p. 127—128. Suhm X. 613 gjør herved følgende Bemærkning: „Da Kongen paa samme Dag og Sted — Sigerløff — gav et næsten lignende Frihedsbrev til Ebbelholt Kloster, skulde man næsten troe, at det ved en Wildfarelse er kommen ind i Esrom Gavebog, eftersom man ikke veed, at der nogensinde har ligget nogen By ved Esrom; men vel ved Ebbelholt.“

82) Esrom Klosters Gavebog p. 222—223. Skallaruth, Skallerøvæng under det frederiksborgske Stutteri.

83) Suhm X. 1001—1003. Af Røllen ydedes aarligen 24 Pd. Meel; desuden skulde Rølleren fede to Svin og føde to Hunde for Klosteret og aarligen give Abbeden et godt Gjæstebud. Kongens Fogder maatte ikke tvinge Røgen, som forhen havde ladet male paa denne

Mølle, til at lade male andetsteds, og ingen Hovedstok eller Dæmning maatte opføres til den Andens Stade.

84) Esrom Klosters Gavebog p. 128—130.

85) Esrom Klosters Gavebog p. 212b—213. See Diplom 25de Marts 1299.

86) Esrom Klosters Gavebog p. 209—210. Patherstorp, Pederstrupvang, Skovindhegning under det nordre frederiksborgske Skovdistrikt.

87) Esrom Klosters Gavebog p. 251.

88) Esrom Klosters Gavebog p. 213—214. Eerholte, Eerelte, Klunge-Kronborg Herred, Bloustrød Sogn.

89) Esrom Klosters Gavebog p. 214—215.

90) Esrom Klosters Gavebog p. 273.

91) Suhm XI. 66.

92) Esrom Klosters Gavebog p. 140—141.

93) Esrom Klosters Gavebog p. 139—140.

94) Esrom Klosters Gavebog p. 387—388. Sammensteds p. 388 findes et Vidnesbyrd om dette Skjøde uden Angivelse af Sted og Kars-tal af Thrugot „prepositus Lundensis.“

95) Suhm XI. 82.

96) Esrom Klosters Gavebog p. 279.

97) Bilagene.

98) Som han 1285 havde skænket til Klosteret. (C. 14.)

99) Esrom Klosters Gavebog p. 224—225.

100) Pontoppidan A. E. D. I. 783—784, hvor bog bør læses Jacobus Herbørnson istedetfor Thorbørnson.

1) Dette Diplom, udstedt anno Domini 1300 in commemoratione sanctorum Nerei et Achillei martirum in fundo et domo ecclesiae meae Blystorph, i Esrom Klosters Gavebog p. 267—269.

2) Esrom Klosters Gavebog p. 130—131.

3) Esrom Klosters Gavebog p. 342—343.

1314 feria secunda post diem Andreae apostoli gentogte Nicolai Jacobsen, Nicolai Luusjen af Klapathorp og Andreas Petersen af Bøldorp denne Erklæring. Esrom Klosters Gavebog p. 343. 1329 in crastino beati Matthiae udstædte Borgemeester og Borgere i Lund en Transsumpt derpaa. Esrom Klosters Gavebog p. 343—344. 1330 in profesto beati Valentini Grev Johan af Holsteen en Bekræftelse derpaa, Esrom Klosters Gavebog p. 344—345, og samme Aar, Dag og Sted Andreas Petersen en yderli-

gere Stabskæftelse paa denne Gave. Esrom Klosters Gavebog p. 346.

4) Esrom Klosters Gavebog p. 131.

5) Esrom Klosters Gavebog p. 269—270.

6) Esrom Klosters Gavebog p. 221—222.

7) Esrom Klosters Gavebog p. 270—271. Jvf. Dipl. 1300 og 26de November 1301.

8) Ridder Jon Rittes Testamente aftrykt hos Suhm XI. 895—898, til hvilken Forfatter (jvf. Daugaard S. 231) jeg vil have dem, der ønske at kjende Gavebrevet i sin Fuldstændighed, henvisst.

9) Esrom Klosters Gavebog p. 131—132.

10) Pontoppidan II. 93—95.

11) Diplomet, udstedt „circa festum Petri et Pauli,“ i Esrom Klosters Gavebog p. 133—135. Kirkeby, Kirkerup, Kjøbenhavns Amt, Sømme Herred, Kirkerup Sogn, eller Sorø Amt, Vester-Flakkebjerg Herred, Kirkerup Sogn.

12) Brevet, dateret „circa nativitatem Johannis Baptistæ,“ i Esrom Klosters Gavebog p. 132—133.

13) Pontoppidan II. 101.

14) Esrom Klosters Gavebog p. 135—136.

15) Esrom Klosters Gavebog p. 222.

16) Esrom Klosters Gavebog p. 340—341.

17) Esrom Klosters Gavebog p. 141—142.

18) Esrom Klosters Gavebog p. 282—283.

19) Esrom Klosters Gavebog p. 283.

20) Bilagene.

1446 die Lucae evangelistae (den 18de October) udstedte Christoffer af Bayern en Stabskæftelse herpaa, Esrom Klosters Gavebog p. 287, og 1449 feria secunda post dominicam misericordias Christian I sin. Esrom Klosters Gavebog p. 287—288.

21) Esrom Klosters Gavebog p. 288.

22) Esrom Klosters Gavebog p. 341—342. Bilagene.

23) Hele Testamentet, hvori forekommer flere Wilkaar, under hvilke Fru Ingefrid overlod sine Eiendomme til Esrom, findes aftrykt hos Suhm XII. 402—404 og Pontopp. II. 150—153 (under det urigtige Aar 1338). Jvf. Daugaard S. 231—232. I Esrom Klosters Gavebog p. 186—187 findes et af hende under samme Datum og paa samme Sted, Ringsted, udstedt Mandat til Jacob Karlsson om at skjøde disse Eiendomme til Esrom.

I Aaret 1353 paa Thinget, der holdtes paa Antvorskou

sexta feria proxima ante diem beati Johannis Baptistae (24. Junii), tilhømte Valdemar IV. Esrom disse Eiendomme mod Ridder Hartvig Krummedige. Esrom Klosters Gavebog p. 200—202; Brevet desangaaende er udstædt i Roeskilde *feria quinta infra octavam beatorum Pauli et Petri apostolorum*. 1360 den 19de September udstæbte Biskop Henrik Geertsen en Vidisse herpaa. Esrom Klosters Gavebog p. 192—193. 1362 den 16de October blev af Hartvig Krummedige og hans Sønner givet et høitideligt Afkald paa Uggeløse. Esrom Klosters Gavebog p. 187—191.

24) Pontoppidan II. 153. Det høres et Beviis fra Abbed Andreas af Perisvad af 29de Septbr. 1337 om denne Sag. Esrom Klosters Gavebog p. 389.

25) Dette Document med fem andre tilhørende: om Ridderens Stadsfæstelse — hans Mandat til Svend Degn at skjøde Klosteret det omhaandlede Gods — hans Løfte om at skaffe hans Søsters Tilløbelse til denne Transaction — Pantebrevet paa Eiendommene — og Vidnessbyrd fra Holbo Herred (af 12te Julii) om denne Skjødning, kunne efterlæses hos Suhm XII. 417—421.

26) Esrom Klosters Gavebog p. 195—200. Thriggy = Herreds thing, Thinget for Strø, Torlunde og Klunge Herreder.

27) Pontoppidan II. 158—159.

28) Esrom Klosters Gavebog p. 220—221.

29) Pontoppidan II. 167.

30) Esrom Klosters Gavebog p. 145—146.

31) Pontoppidan II. 180—181.

32) Pontoppidan II. 201.

33) Pontoppidan II. 202.

34) Esrom Klosters Gavebog p. 273—274. Bilagene.

35) Juridisk Tidsskrift XXV. 316.

36) Pontoppidan II. 201.

37) Esrom Klosters Gavebog p. 274—275.

38) Esrom Klosters Gavebog p. 147—148. Bilagene.

39) Esrom Klosters Gavebog p. 284.

Sammestedes p. 284—285 er meddeelt — dog uden Angivelse af Aar og Sted — en yderligere Erklæring fra samme Geistlige om at han for 20 Mark havde solgt og paa Holbo Herreds Thing skjødet disse Eiendomme til Esrom. Pag. 285 findes et Pantebrev, udstædt af den Samme, men uden nogen Bestemmelse af Tiden eller Ste-

bet, paa en Gaard af en $\frac{1}{2}$ Marks Skylb i Saltthorp for 12 Mark til Gærom Kloster, og p. 285—286 et lignende paa en Gaard i Saltthorp for 12 Mark. Gjaelden skulde først betales efter 10 Aars Forløb og skulde Pantthaverne, indtil Pantet's Indløsning skete, oppebære Frugter og Indkomster deraf.

40) Gærom Klosters Gavebog p. 146—147. Bilagene.

41) Sühm XIII. 729.

42) Sühm XIV. 60—61 efter diplomatarium Langebekianum.

Documentet udstædt sabbatho sitientes, næste Løverdag efter Midfasteføndag.

43) Gærom Klosters Gavebog p. 66.

44) Gærom Klosters Gavebog p. 276—277.

45) Gærom Klosters Gavebog p. 62—63.

46) Pontoppidan II. 253.

47) Gærom Klosters Gavebog p. 300—301.

48) Gærom Klosters Gavebog p. 301—302.

49) Gærom Klosters Gavebog p. 310—311.

I den af Erik af Pommern fra Helsingborg Slot den første Løverdag efter St. Bartholemai Dag 1401 udstædte Bekræftelse paa Dronning Margarethes Gaver til Kirker og Klosters (aftrykt i Ny danske Magazin V. 2—8) findes Egebjerg og Evetofte (Strø Herred, Reelby Sogn), som den Gærom tilfaldne Deel. 1407 paa Gørde Slot, feria sexta post festum St. Canuti, skædfæstede Erik Dronningens Gave af Egebjerg og Lestorp, og, som det hedder, „fuldbyrbede den i alle Grene, Stykker og Artikler.“ Gærom Klosters Gavebog p. 311—312.

50) Gærom Klosters Gavebog p. 308—309.

51) Knudsen I. c. S. 94—95 efter et Diplom i Langebeks Diplomatarium.

52) Gærom Klosters Gavebog p. 149—150.

53) Daugaard S. 226.

54) Gærom Klosters Gavebog p. 375—376.

54* Documentet i Geheimearchivet.

55) Documentet i Geheimearchivet.

55* Gærom Klosters Gavebog p. 256—257.

56) Gærom Klosters Gavebog p. 376—377.

57) Gærom Klosters Gavebog p. 374—375.

58) Bilagene. I Gærom Klosters Gavebog findes saavel den la-

tiſte Original (p. 150—152) ſom en ſamtidig danſk Dverſættelſe (p. 156—157).

59) Gærom Kloſters Gavebog p. 152—153.

60) Gærom Kloſters Gavebog p. 153—154.

61) Bilagene.

62) Gærom Kloſters Gavebog p. 390—391.

63) Gærom Kloſters Gavebog p. 391—392.

64) Gærom Kloſters Gavebog p. 380—381.

65) Gærom Kloſters Gavebog p. 235—236. Man finder og derſteds tvende Documenter af St. Bartholomæi Dag 1458 (p. 232—234) og Løverbagen næſt efter St. Matthæi Dag ſ. A. (p. 234—235), der give nærmere Dplyſninger om diſe Forhandlinger og deres Udfald.

66) Gærom Kloſters Gavebog p. 288—289.

67) Gærom Kloſters Gavebog p. 154—156.

68) Bilagene.

69) Documentet i Geheimearchivet.

69* Gærom Kloſters Gavebog p. 241—243.

70) Gærom Kloſters Gavebog p. 381—382.

71) Gærom Kloſters Gavebog p. 382—383.

72) Gærom Kloſters Gavebog p. 371—373. Jvf. Diplom 20de

Januar 1494.

73) Gærom Kloſters Gavebog p. 373—374.

74) Gærom Kloſters Gavebog p. 394—395.

75) Gærom Kloſters Gavebog p. 157—159.

76) Ny danſke Magazin V. 124. Jvf. 2 Diplomer af St. Jeps Aften 1490.

77) Peder Dres Levnet af Ryge S. 11—12.

1487 Gærom dominica infra octavas corporis Christi ſtadſættede Arel Brade denne hans Moderſ Gave. Gærom Kloſters Gavebog p. 240—241.

78) Gærom Kloſters Gavebog p. 377—378.

79) Gærom Kloſters Gavebog p. 239—240.

79* Documentet i Geheimearchivet.

80) Gærom Kloſters Gavebog p. 361—363.

81) Gærom Kloſters Gavebog p. 363—364.

82) Gærom Kloſters Gavebog p. 364—365.

83) Gærom Kloſters Gavebog p. 237—238.

84) Gærom Kloſters Gavebog p. 378—379. Høgendorp, Høgenbrup, Holbo Herreb, Graſted Sogn. Pantſætteren forekommer ſom Vidne til Gavebrevet af 22de Januar 1485.

85) Esrom Klosters Gavebog p. 379—380. At der i disse to Documenter ingenlunde er Talen om tinglige Rettigheds Overdragelse over den samme Eienedom, er tilstrækkelig klart deraf, at Aluf Soder behøvede den til Pantfætning stillede Gaard, Tue Petersen dertil imod den anden.

86) Esrom Klosters Gavebog p. 383—384.

87) Esrom Klosters Gavebog p. 290—291. Om denne Peter Steen jvf. Knudsen I. c. S. 23 f.

88) S. R. D. VI. 198—199.

89) S. R. D. VI. 199—200.

90) Esrom Klosters Gavebog p. 393—394.

91) Esrom Klosters Gavebog p. 332—336.

92) Esrom Klosters Gavebog p. 295—297. Jvf. Dipl. die Marcelli 1497.

93) Esrom Klosters Gavebog p. 384—385.

94) Esrom Klosters Gavebog p. 385—386.

95) Esrom Klosters Gavebog p. 297—299.

96) „Som er en Mark engelsk af hver Mand, hvis os bør at have til Landtæting paa Kronens Vegne.“

97) „Undtagen de Gaarde og det Gods, De elskelige Hr. Degn af Kjøbenhavn der haver.“

98) Daugaard S. 230, dog er Afstrykket ikke ganske nøjagtigt.

98* Documentet i Geheimearchivet.

99) Documentet i Geheimearchivet.

99* Esrom Klosters Gavebog p. 354—355.

200) Karet er ikke tilsat i Documentet; men Afskilligt taler for 1514.

1) Dette Ord har i Originalen aldrig været tilskrevet. Brevet aftrykt i Suhms Samlinger til den danske Historie II. 1. S. 116.

2) Brevet, dateret Kjøbenhavns Slot St. Simons og St. Jørgen Apostlers Dag 1538, hos Daugaard S. 254 og Danske Magazin I. 184—185.

2* Daugaard S. 255.

3) Daugaard S. 236.

4) Suhm VI. 104.

5) Suhm VI. 124.

6) Suhm VI. 129.

6* Saxo edit. Basil. p. 148—149.

7) Documentet aftrykt hos Daugaard S. 434—435.

8) S. R. D. VI. 53—54.

9) S. R. D. VI. 139, 137.

- 10) Testamentet i S. R. D. V. 249—250.
- 11) S. R. D. VI. 31.
- 12) S. R. D. VI. 31—32.
- 13) S. R. D. VI. 32. Bartholin og Langebek henføre det til 1178, Suhm, hvis Hypothese jeg har fulgt, til 1194.
- 14) S. R. D. VI. 46.
- 15) Suhm VII. 533.
- 16) Enten Knud eller Carl; men Saxo angiver ingen bestemt.
- 17) Jvf. Suhm VII. 89.
- 18) S. R. D. IV. 535. Daugaard S. 249.
- 19) S. R. D. IV. 535. Daugaard S. 249.
- 20) Daugaard S. 250.
- 21) S. R. D. IV. 536. Daugaard l. c.
- 22) Suhm X. 486. 487.
- 23) Schwarz pommerische Städtehistorie p. 261.
- 24) S. R. D. IV. 536. Daugaard l. c.
- 25) Afstrykt hos Pontoppidan II. 93—97.
- 26) S. R. D. V. 265.
- 27) Pontoppidan II. 124. Dänische Bibliothek VI. 183.
- 28) Suhm XIV. 283—284.
- 29) Danske Magazin IV. 305. Jvf. Dipl. 10de Februar, 14de Februar og St. Valentins Dag 1400. S. 22. 23.
- 30) I Klosterhistorien S. 23.
- 31) Diplomer St. Bartholomæi og St. Matthæi Dag 1458 i Esrom Klosters Gavebog p. 232—235.
- 32) Diplom, hvorved Anna, Arvid Budzbatter, magesifter med Paul Farmand nogle hendes Eiendomme. Esrom Klosters Gavebog p. 314.
- 33) Hvitfeldt II. 992.
- 34) Danske Magazin I. 184.
- 35) Forpligtelsesbrev for en Næsse for Niels Brabdes, hans Husfrues og deres Forældres Sjæle, i Klosterhistorien S. 30.
- 36) Christian II's Bøstjarmelsesbrev for Esrom Kloster, dateret Kjøbenhavn alle Helgens Aften 1514^y, i Klosterhistorien S. 30.
- 37) Frederik I's Haandfæstning. Vadens historiske Afhandlinger III. 73.

B i l a g.

I.

Geographiske og statistiske Notitser. Mærkeligheder ved Klosteret.

En skøn Egn ved den nordlige Ende af den en Mil lange Sø af samme Navn og omgivet af Skove laae Esrom. Navnet findes skrevet: Hærom, Esferom, Esghærum. I et Brev fra Aaret 1174 siger Erkebisp Eskild, at han i Landsbyen Esrom, som han havde tilbyttet sig af Kong Erik Lam mod Noget af sit eget Arvegods, havde indrettet en Bolig for Cisterciensermunkke, dem han selv paa en majsommelig Rejse til Frankrig havde hentet fra den hellige Bernhards Skole i Clairveaux. Dog kunne vi ikke lade ubemærket, at en Bulle fra Pave Gregor IX (1228) stadfæster Klosteret de Besiddelser, som det havde, førend det antog Cistercienserordenens Instituter.

Om Klosterets Kirke, som ikke er mere til, er saagodt som Intet bekjendt. I et Document af 1337 forekommer Høialteret; 1374 Reliquiernes Alter; 1378 de hellige Martyrers; 1485. 1509 de 11000 Jomfruers Alter; 1489 hellig Korsets Alter. Dersom vi ikke have misforstaaet Jon Littles Gavebrev af Aar 1306, da skulde til Messer, der for ham og hans Slægt af Brødrene skulde holdes, bygges to nye Altre.

Jon Little † 1de August 1307 og hans Datter † 2 December 1307 ligge begravne i Esrom Klosterkirke Dronning Helvig, Valdemar IVs Gemalinde, fandt Hvilested her². To Tvillingssønner af Erik Menved Dronning Ingeberg ligge her begravne³.

I Esrom Klosters Gavebog findes annales pænes for Klostergebsæt, der noksom godtgjære dets Rige Det vilde formeentligen være overflødig at meddele i fuldstændigt Udtog; dog kunne følgende Notitser sin Plads her.

I Willingerøth var 9 Landboer, som foruden dage og Kierfel i Kornhøsten gave i Landgilde Rug, og Federned.

I Haffreholm 6 Gaarde og en Mølle, d fire Pund Meel.

I Hørneby 10 Gaarde .oc hver two ten garn."

Hørnebeck, hvis Landboer ydede Tift som L til Klosteret.

I Vorskholm 9 Gaarde.

I Hørserøth 5 Gaarde.

I Gytterop 6 Gaarde.

I Pleggholt, en Brydiegaard, 10 Landbo; Gaardsættemænd og Jep Mawesøns Gaard. sammen een redder wagn."

I Haretzhede 3 Gaarde.

I Ryssby 2 Gaarde.

¹ Suhm XI. 546.

² Diplom 1400. Suhm XIII. 723. Gfr. S. R. I

³ Taugaard S. 235.

- I Sand 1 Gaard.
 I Tyfjeb Præstegaarden.
 I Jonstrop 6 Gaarde „alle lige gode“ og 5 Gardsæde.
 I Gsmendrop litle 4 Gaarde.
 I Thømerop 1 Gaard.
 I Rørtange 4 Gaarde.
 I Flynnerup 3 Gaarde. „Item en liden Gaard;
 giver 1 Fierding Torff.“
 I Egebæck 2 Gaarde.
 I Løckerup 3 Skilling Grot. Enøre 2 Skilling Grot.
 Drøse 2 Skilling Grot.
 I Butzserop 1 Gaard.
 I Munkegarden 3 Gaarde.
 I Nyrop 11 Gaarde.
 I Langstorp 1 Gaard.
 I Keerstorp 3 Gaarde.
 I Halgibstorp 2 Gaarde.
 I Sanstrop 4 Gaarde.
 I Nybo 4 Gaarde.
 I Rødebo 8 Gaarde. Hanebjergsmølle ⁴ 4
 Pund Meel.
 I Langolt 1 Gaard.
 I Følstrup 1 Gaard.
 I Pethrstorp 2 Gaarde.
 I Scalleroth 1 Gaard.
 I Gskemosesholt 1 Gaard.
 I Uathsyngeroth 1 Gaard.
 Hanebjergs Mølle 6 Pund Meel.

⁴ „Hos Rødebo“ til Forskiel fra en anden Mølle af samme Navn.
 Inf. Dipl. 17de August 1246.

- 3 Hærloffwe 16 Gaarde.
 3 Eustrop 2 Gaarde.
 3 Collerøth 9 Gaarde.
 3 Uggeløse 17 Gaarde.
 3 Uwælse 14 Gaarde.
 3 Myrthorp 2 Gaarde.
 3 Utlære 1 Gaard.
 3 Syærsløffsøstre 1 Gaard.
 3 Qvinderop 3 Gaarde.
 3 Smorumme 1 Gaard.
 3 Amørde ythre 2 Gaarde.
 3 Gerløse 1 Gaard.
 3 Opposwndby 2 Gaarde.
 3 Tollerop 1 Gaard.
 3 Høgendorp 3 Gaarde.
 3 Hwilwinge 2 Gaarde.
 3 Siørøp 1 Gaard.
 3 Kragedale 4 Gaarde.
 3 Tordrop 2 Gaarde.
 3 Rystorp 1 Gaard.
 3 Hallendorp 3 Gaarde.
 3 Rolsbed 1 Gaard.
 3 Sybberop 3 Gaarde.
 3 Voserop 1 Gaard.
 3 Huseby 7 Gaarde.
 3 Schæderøth 7 Gaarde.
 3 Uæyby 12 Gaarde og en øde Gaard der gav 1
 Pund.
 3 Slættilt 2 Gaarde.
 3 Gylstrop 1 Gaard.

I Dunæwælle 2 Gaarde, „den tredie ligger øde.“

I Græste 1 Gaard.

I Vannæbiergh. Klosterets Eiendomme her vare bortleiede „Fjerdeparten af al den Jord, som ligger til Vannæbiergh, Kirkejorden undtagen.“

I Lyphøwe 2 Gaarde.

I Salterop 3 Gaarde.

I Gsmændrop 1 Gaard.

I Soderop 2 Gaarde.

I Nællerøth 1 Gaard.

I Tynkerup 1 Gaard.

I Perop 1 Gaard.

I Fyældenstrop 1 Gaard.

I Gythmundrop 3 Gaarde.

I Stolerop 1 Gaard.

I Henshyng 1 Gaard.

I Søby 4 Gardsetæ, 7 Landbogaarde.

I Vælæby 1 Gaard.

I Rvæ 1 Gaard.

I Alsmundorp 3 Gaarde.

I Løgetvedh 1 Gaard.

I Snæffre 1 Gaard.

I Mawænsstrop 1 Gaard. Møllen 12 Skjæpper Meel.

307 Fæstere, Brydier, Gardsetæ og Landboer (foruden 5 Møller). Landgildspecies vare Rug, Byg, Havre, Fodernød, i Vinterstat en feed Dre^s, Sviin, Faar, Lam, Gjæs, Høns, Kyllinger, Vg, Smør, Fisk, Ved — til Klosteret, til Stegerset og til Tegloven. Af Arbejder:

* Jof. hermed Badens smaa historiske Afhandlinger S. 132.

Pløiedage, Harvedage, Slaadage, Elættedage, Skjæredage, Kjørsler i Hø og Kornhest. Gjæsteri eller Refusion derfor.

II.

Førhen utrykte Documenter.

(Ihvorvel maaskee overflødig undlader Forfatteren ikke at gjøre opmærksom paa, at ligesom ethvert Diplom, hvis Indhold er meddeelt i det Foregaaende, i alle de Tilfælde, hvor der kunde opstaae nogen Tvivl, er confereret med den originale codex esromensis paa Universitetsbibliotheket, ere alle Afskrifter til de nebenfor meddelte Aftryk tagne heraf.)

*Super bonis Bosethorp.**

In nomine patris et filii et spiritus sancti Amen. Ego Margareta, uxor Kanuti Rööth, corporali tacta infirmate, mente tamen sana et sollicita circa curam anime mee, considerans felicitatem vidue, que duo minuta ingazofilatium Domini legitur optulisse et organo vocis dominice multo plura offerentibus est prelata, ejus exemplo ex illo modico quod actenus possederam volens peccata mea redimere, lego & confero & in presentiarum assigno monasterio Sancte Marie in Esrom omnia bona que possederam in Bosethorp in agris, siluis, pratis, pascuis, pomerio atque domibus cum omnibus attenentiis et juribus ad dicta bona spectantibus

* Codex esromensis fol. 140^a.—140^b.

absque omni exceptione, accedente ad hoc consensu et licentia dilecti mariti mei. Volo eciam ut hec voluntas mea inuariabiliter perpetuis temporibus perseveret, & ut rata ac firma semper permaneat, supplico venerabilibus patribus dominis Johannis Archiepiscopo Lundensi, Johanni Episcopo Roskildensi et domino Joon Little, ut presentem collacionem et assignacionem suorum sigillorum munimine velint roborare in testimonium veritatis. In cujus rei testimonium eciam sigillum meum presentibus et appensum. Actum MCC nonagesimo primo feria quinto proxima ante dominicam palmarum, presentibus Domino Joon sacerdote de Karsebooth, Trugillo Trutssen, Petro Ubbissön, Asgoto Hæretssen de Asmindruth, Jacobo Byörnssön, Johanne Jacobssen, Ebbone Vincentii filio, fratribus Gunnero qvondam abbate et Jacobo de domo Esrom & aliis plurimis fide dignis.

Super ecclesiam Esbærnethorp primum.*

Omnibus presentes litteras inspecturis Ingeburgis Dei gracia Ducissa Hallandie et Samsö salutem in Domino sempiternam. Noueritis quod vacante ecclesia Esbærnethorp de jure et facto per mortem Domnio Michaelis sacerdotis quondam rectoris ejusdem. Nos venerabilem virum religiosum Dominum fratrem Petrum abbatem in Esrom et conventum suum ibidem, ad eandem canonice optinendam, in quæ nobis merum jus competit patronatus, reverendo in Christo Patir,

* Codex esromensis fol. 143^b—144^a.

Domino Johanni divina gracia episcopo Roskildensi, tempore legitimo presentamus, nec non et omne jus, quod nobis ratione patronatus in eadem ecclesia competit et competere potest, in predictum abbatem pro se et suo conventu tenore presentium transferimus, ordinationem et provisionem ipsius ecclesie, eidem domino abbati quantum ad nos spectat concedentes, precipue et eisdem domino abbati et suo conventui Esrom ex altera parte jus eciam patronatus competit in eadem. In ejus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Anno Domini MCCC tricesimo in crastino beatorum Dyonyssii & ejus sociorum, in castro Syöburgis.

Super bonis in Hwilvinge.*

Omnibus presens scriptum cernentibus Ingeburgis Dei gratia ducissa Swetiae, Hallandiae et Samsö salutem in domino sempiternam. Tenore presentium constare volumus universis: nos presentes fuisse in sepultura Johannis Bendichsen et clare audivisse, quod idem Johannes Bendichsen religiosus viris dominis abbati et conventui in Esrom omnia bona sua mobilia et immobilia, que Walburshæræth in villa que Hwilvinge dicitur possedisse dinoscitur, in remedium anime sue, sane mentis deliberacione post habita, cum mera suorum voluntate pariter et assensu favorabili videlicet dilecte matris sue domine Cecilie, avunculi sui Petri Grubbæ et dilecti fratris sui Asceri Bendichsen necnon

* Codex esromensis 173 a—173 b.

et aliorum cognatorum et amicorum suorum tunc presentialiter assistentium misericorditer contulit et scotavit pro usu simul et solatio mense monachorum dicti monasterii Esrom, apud quos suam eligerat sepulturam, possessione liberrima absque quorumlibet heredum suorum impetitione de cetero quomodolibet subortura perpetuis temporibus ordinanda. Datum Syöburgh sub sigillo nostro. Anno Domini *MCCC tricesimo quarto* in festo beate *Lucie virginis et martiris*.

Super bonis in Tyswillæ.*

Omnibus presens scriptum cernentibus Ascerus in Hælsinge et Michael in Siöborgh sacerdotes, ecclesiarum ibidem rectores, Johannes Færke advocatus in Siöburgh, Johannes Sæmundæssön, Nicolaus Opæssön, Johannes Lægæ et Jacobus Opæssön Salutem in Domino. Noveritis quod anno Domini *MCCCL quinto* die beati Laurentii martyris coram nobis et aliis fidedignis in placito Holmbohæret ad hoc personaliter constitutus Frændo de Tisville impignoravit monasterio Esrom omnia bona sua mobilia et immobilia videlicet curiam cum agris, pratis, silvis et aliis eorum pertinentiis, universis in dicta villa Tiswillæ situata, pro octo marchis argenti, quae se recognovit in bono valore integre percepisse in proximo placito ante diem beati Michaelis anno quo sibi placuerit in grossis & sterlingis nec aliis commertiis redimenda, hoc adjiciens, quod anno quo redimantur & interim monasterium om-

* Codex esromensis fol. 137^a.

nes fructus levabit, in sortem principalis debiti minime computandos; & ipse Frando tunc monasterio satisfaciet pro omnibus edificiis juxta arbitrium amicorum que medio tempore constructa fuerint in eisdem. Edificiis ibidem receptis ad valorem quatuor solidorum grossorum in presentia placitantium æstimatis. Datum nostris sub sigillis in testimonium et cautelam anno, die et loco supradictis.

*Libertates Erici regis Swecie et Scanie XL
marcarum**

Omnibus presens scriptum cernentibus Ericus Dei gracia rex Swecie et Skaniae salutem in domino sempiternam. Cum potissima sit ratio, que pro religione facit, nos religiosos viros dominos abbatem et conventum monasterii Esrom, cisterciensis ordinis, Roskil-densis Diocesis, una cum omnibus bonis suis in rure seu villis forensibus, ubicumque infra regna nostra et dominia constitutis, ac familiis commorantibus in eisdem sub nostram pacem et protectionem regiam suscipimus specialiter defendendos; dimittentes eisdem omnia bona sua predicta ab omni expeditionis gravamine, impetitione exactorea, Innæ, Stuth et Lething ceterisque solucionibus, oneribus et serviciis, ad jus nostrum spectantibus, libera pariter et exempta. Hanc sibi etiam superaddentes gratiam specialem, quod omnes villici sui, coloni et inquilini ceterique ipsorum familiares tam de excessibus quadraginta marcharum quam infe-

* Codex esromensis fol. 60^b—61^a.

riorum jurium nostrorum videlicet Friithkjöp, Methso-mærsgjæld ac aliorum pinnium quorumcunque ipsis dominis et nulli alii de cetero respondere et satisfacere teneantur. Inhibemus igitur firmiter et districte, ne quis advocatorum nostrorum vel officialium vel quisquam alius cujuscunque condicionis aut status existat memoratos dominos seu ipsorum procuratores aut aliquem de ipsorum familia contra tenorem presentium quovis modo audeat molestare, prout gratiam nostram diligere voluerit et favorem. Datum in castro nostro Hælsynburgh nostro sub secreto. Anno Domini *MCCCL octavo die beati Matthiæ apostoli.*

*Privilegium D. Magni regis Swecie, Norwegie et Scanie XL marcharum**

Omnibus presens scriptum cernentibus Magnus Dei gratia rex Swecie, Norwegie et Scanie salutem in domino sempiternam. Cum potissima sit ratio, que pro religione facit, nos religiosos viros dominos abbatem et conventum monasterii Esrom, cisterciensis ordinis, Roskildensis Dyocesis, una cum omnibus bonis suis in rure seu villis forensibus, ubicumque infra regna nostra et dominia constitutis, ac familiis comorantibus in eisdem, omnia bona sua predicta ab omni expeditionis grauamine, impetitione exactorea. Innæ, Stuth et Lethingh, ceterisque solucionibus talliis et tributis, ad jus nostrum spectantibus, libera pariter et exempta, hanc eis etiam superaddentes gra-

* Codex esromensis fol. 60 a—60 b.

ciam specialem, quod omnes villici sui, coloni et in-
quillini, ceterique ipsorum familiares tam de excessi-
bus quadraginta marcharum quam inferiorum prium
nostrorum, videlicet Frithköp, Mithsomærsgjæld ac
aliorum omnium quorumcunque ipsis fratribus de Es-
rom et nulli alii de cetero respondere vel satisfacere
teneantur. Inhibemus igitur firmiter et districte, ne
quis advocatorum nostrorum vel eorundem officialium
seu quisquam alius cujuscunque condicionis aut status
existat memoratos dominos et fratres seu ipsorum serui-
tores aut aliquos de ipsorum familia contra tenorem
presentium quovis modo audeat molestere, prout gra-
ciam nostram dilexerit et favorem. Datum in castro
nostro Hælsynburgh nostro sub sigillo Anno Domini
MCCCL nono die beati Olavi regis et martyris.

Libertates Regis Christofori.*

Christoferus Dei gratie Dacie, Swecie, Norwe-
gie, Slavorum, Gothorumque rex, comes Palatinus
Reni et dux Bavarie omnibus presens scriptum cer-
nentibus eternam in domino salutem. Digne nos decet
omnes religiosos diligere ac peramplius et specialius
illos, quos Dei serviciis studiosius insudare novimus et
nostris serviciis invenimus promptiores. Unde viros
religiosos abbatem et conventum monachorum in Es-
rom, qui cultui divino laudabiliter invigilant et nostris
obsequiis favorabiliter se cooptant, speciali volentes fa-
vore et regia prerogativo attollere ac graciis amplio-

* Codex esromensis fol. 61b—62b.

ribus honorare; ne per malorum tyrannidem in personis vel bonis quibuscunque violenciis vel injuriis, quantum nostro nomine caueri poterit, supprimantur aliquvaliter vel graventur, ipsos abbatem et conventum monachorum de Esrom cum omnibus bonis et familia sibi attinente sub nostra pace et protectione suscipimus specialiter defendendos. Dimittentes eis omnia bona sua ab omni expeditionis gravamine, impetitione exactorea, vectigalibus quæ dicuntur Rethskyunt, Innæ, Stuth, Lething, ceterisque solucionibus, oneribus et servitiis, ad jus nostrum spectantibus, libera pariter et exempta, hanc eis superaddendo gratiam specialem, quod omnes villici sui, coloni et inquilini, ceterique de ipsorum familia pro excessibus suis omnibus videlicet: furto, homicidio, vulneribus, Friithkiööp; Baken, Strandwordh, garthæwithe et causis aliis juris Regii quibuscunque nulli de cetero respondere debeant, nisi abbati et monachis supradictis. Et si aliqui de predicta eorum in judicio aliquo seculari, pro causis aliis quibus quæcunque fuerint siue infra truncos vel scabellum placiti siue extra convincantur, placito nostro iustituario duntaxat excepto, eisdem abbati et monachis pro jure nostro quocunque respondere ac satisfacere debeant et nulli alii quoquomodo. Unde per gratiam nostram districtius inhibemus, ne quis advocatorum nostrum eorundem officialium seu quisquam alius cujuscunque condicionis aut status existat ipsos aut aliquem de ipsorum familia contra tenorem presentium audeat aliquid molestare prout indignacionem nostram et regiam effugere voluerit ulcionem. In cujus rei testi-

monium sigillum majestatis nostre presentibus est appensum. Datum castro nostro Hassniensi die beati Clementis Pape et martiris. Anno Domini millisimo quadragesimo quadragesimo quarto, Regni nostri Dacie anno quarto.

Wii Cristiern meth guds nade Danmarkis, Wendes oc Gothes Koning, Greffwe i Oldenborgh oc Delmenhorst. Giöre widerlicht meth thette wort opne breff at wii aff synderligh gvnst oc nathe haffue vnt oc tilladet oc vnne oc tillade meth thette wort opne breff, reenliffuet man Hr. abbeth i Æsheroms Closter maa lade bygge een hafn oc noghæ alegarde wet stranden ther som for^e Closters grwnd skiwder vppa stranden. Thy forbiwthe wi alle ee hwo the helst ære oc synderlighe wore fogede oc embitzmæn for^e Hr. abbet eller hans ther udi at hyndre eller hyndre lade vnder wor Koningleghe Hessnd og wrethe. Datum castro nostro Hassniensi die beati Vitalis martiris, nostro sub secreto, presentibus appenso. Anno Domini MCDXL nono*.

Wii Christiern met guds Nade Danmarkis, Swerigis, Norgis, Wendes og Gothes Koning, Hertug i Slæsvig oc Hertug i Holsteen, Stormarii oc Ditmersken, Greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst. Giöre alle witherlight, at oss ælskelighe Renliffuet father Her Abbet Pether i Esrom haffwer nw ladhet berethe for oss, at ther ære lagde weye i noghre mentz mynde, som æn lesswe, igennem forn^e Closters gardh Esce-

* Codex esromensis fol. 67^b.

rom, hanum oc closter i manghe made til stor forfang oc skade oc besynderlighe i swo made, at han oc bröthrene i samme closter, arle og silde oc særdeles om natte tiid hasswe stoer umaghe oc hinder af them som ther igennem færdes oc æy kwnne ther fore holde theris closter luct som thiet segh aff rette burde effter Kyrkelowen oc effter theris Ordens bögher och Regel. Thy hasswe wii vnt oc tilladet oc meth thette wort obne breff vnne oc tilladhe, at han maa lægge for^{ne} weye vden omkring clostereth, som wæyen tilforn wæret hasswer aff gamel tiidh oc indlicke Clostergarden oc hanom tillucht holde som det segh bör och met swodant skæl, at han schal holde the weye ferdughe næsth vden fore Clostereth hwore behoff göris, oc forbiwthe wi alle ehwo the heltz ære eller være kwnne, aandelighe eller verdzlighe, her efter noghre adelfar wey at lægge igennem for^{ne} Clostergardh eller ther igennem at ferdis eller for^{ne} Hr. Abbet eller bröthre i for^{ne} Closter her emodh at byndre, hindre lade, platze, dele eller i noghre made vforrethe vnder wor kongelighe hæffnd oc wredhe. Datum in castro nostro Haffnen. in vigilia assumptionis B. Mariae virginis gloriosissimæ. Anno Domini MCDLXXVII nostro sub secreto presentibus appenso*.

* Codex esromensis fol. 67^b - 68^b.

III.

R e g i s t e r.

(Som et Bidrag til Danmarks Middelalderens Topographi.)

A.

	Side
<u>Agnestø</u>	<u>6</u>
Arlogsbørneruth	10
Arnbjørnfjød	<u>9</u>
Åmundorp, Åmindrup, Mørløse Herred, Åmindrup Sogn	29, <u>57</u>
Åswardbothe, Åsferbo, Holbo Herred, Mørløse Sogn . .	5, <u>38</u>
Åveholm, Åvolme, Åholm, nu forsvunden . . .	4, 5, 6, <u>9</u>
Åwerde-ythre, Hvidovre, Søkkelunds Herred, Hvidovre Sogn	29, <u>56</u>

B.

Bannæbjergh, Bannebjerg, Holbo Herred, Veiby Sogn .	21, <u>57</u>
Birgisholm*, Byrgisholm, Borsholm, Børsholm, Liunge-Kron-	
borg Herred, Tilstøb Sogn . . .	6, 7, 8, 9, 10, 29, <u>39</u> , <u>54</u>
<u>Birsethorp</u>	<u>6</u> , <u>9</u>
Blausteruth, Blavesteruth, Bloustrød, Liunge-Kronborg Herred,	
Blaustrød Sogn	12, 13, 20
Blysthorp, Blidstrup, Holbo Herred, Blidstrup Sogn .	<u>15</u> , 24, <u>34</u>
Boserthorp*, Boserup, Boserupgaard, Gøbønderup Sogn, af-	
brændt og nedlagt under det frederiksborgske Stutteri	15, 56, <u>58</u>
<u>Borhorp</u>	<u>6</u> , <u>9</u>
Borhorp, Borup (?), Liunge-Frederiksborg Herred, Gjøløse Sogn	<u>15</u>
Bovethorp, nedlagt	<u>9</u>
Bovetorp, Borup, Liunge-Kronborg Herred, Tilstøb Sogn . .	<u>9</u>
Brethaa	10, 12, 42
Buzerup, Buzerupgaard, Liunge-Kronborg Herred, Tilstøb Sogn	<u>55</u>
<u>Byrtingsburg</u>	<u>29</u>
Byttrup, Bøtterup, Liunge-Kronborg Herred, Tilstøb Sogn . .	<u>29</u>

* Jvf. Anm. 34, hvor Suhn's Mening findes anført.

** 3 Liunge-Kronborg Herred, Åmindrup Sogn, findes Baastrupgaard.

C.

	Side
Calværiis, Carise, Færø Herred, Carise Sogn	<u>12</u>
Collæruth, Collæryd, Kulderuth, Kalinrød, Kollerød, Col- lærøth, Liunge-Frederiksborg Herred, Lynge Sogn 14, 15, 30,	<u>56</u>
Cracadal, Cræfedal, i Halland	<u>7, 8, 9</u>

D.

Dael	<u>6</u>
Damstorp, Danstrup, Liunge-Kronborg Herred, Åsminderød Sogn	25, <u>30, 35</u>
Davidsthorp	4, 5, <u>6</u>
Dorresthorp	<u>6</u>
Dorrestholt	<u>9</u>
Dunewælde, Dunnevælde, Holbo Herred, Græsted Sogn 15, 22,	<u>34, 57</u>

E.

Egberg, Eghebjørgh, Egheberg, Egebjerg, Dbs Herred, Ege- bjerg Sogn	<u>22, 23, 24, 46</u>
Egebjærg, Egebjærg Banghus, Liunge-Kronborg Herred, Lijeb Sogn	<u>55</u>
Esbendorp, Esbjørnthorp, Esbernethorp, Esbønderup Sogn og By, Holbo Herred	<u>7, 8, 9, 18, 25, 59</u>
Eskebærg	<u>29</u>
Eskebjergholt see in lit. X.	
Eskebjerg, Eskebjerg, omtales i Bispe Peder's Beskrivelse af 1211 som forsvunden	<u>6, 9</u>
Eskebjerg, Eske Herred, Eske Sogn, i Skane	<u>30</u>
Kirke-Lamendrup, Lamendrup	<u>30, 57</u>
Lamendrup-Lille, Lille-Lamendrup	<u>29, 55</u>
Eskebjerg, Eskebjerg, Holbo Herred, Maarum Sogn	<u>28, 56</u>

F.

Fjælsø	<u>29</u>
Fjælsø, Fjælsø, Fjælsø, Fjælsø, Liunge-Kron- borg Herred, Lijeb Sogn	9, 29, <u>55</u>
Fjælsø, Fjælsø, Holbo Herred, Eskebjerg Sogn	<u>28, 57</u>
Fjælsø, Fjælsø, Holbo Herred, Græsted Sogn	<u>55</u>

G.

Eide

Gørlose, Gjørlose, Liunge-Frederiksborg Herred, Gjørlose Sogn .	56
Gesleff, i Skane	16, 17, 18
<u>Getewas</u> — terras <u>trans</u> — see in litr. <u>L</u> .	
Giafnetoft, Gjentofte, Søkkelunds Herred, Gjentofte Sogn .	<u>5</u> , <u>38</u>
Ginindi, Mølle i Helsingborg	<u>15</u>
Glumsten, Glumstenwich, Glumstenwigh, Skov i Halland <u>6</u> , <u>7</u> , <u>8</u> , <u>9</u>	
Gresholte, Græste, Græsted, Holbo Herred, Græsted Sogn	15, <u>57</u>
Grimetorp, Grimstrup, Strø Herred, Østeb Sogn	<u>14</u>
Grøneholt, Grønholt, Liunge-Kronborg Herred, Grønholt Sogn	<u>6</u> , <u>29</u> , <u>40</u>
Gunselille, Gundsøelille, Somme Herred, Kirkerup Sogn . . .	<u>4</u>
Gvethmundrop, Submundrup, Dbs Herred, Høiby Sogn .	29, <u>57</u>
<u>Gytterop</u>	<u>54</u>

H.

Hakenthorp, Haghendorp, Haagendrup, Strø Herred, Weelby Sogn	<u>22</u> , <u>23</u>
Haldensthorp, Hallendorp, Hallendrup, Hallindrupgaard, Holbo Herred, Esbønderup Sogn, afbrudt og neblagt under det frederiksborgske Stutteri	6, 15, 29, 30, <u>56</u>
Halese, Halos, Hollese, Holbo Herred, Wiiby Sogn	8, 9, 10, <u>29</u>
<u>Halinsruth</u>	<u>6</u>
Halonæs, Thorup og Weelby Sogne, Strø Herred	<u>22</u>
Hanebjergsmøller	<u>55</u>
Hareghede, Hareghee, Hareghøi, Liunge-Kronborg Herred, Likhøj Sogn	<u>29</u> , <u>54</u>
Haversholm, Hæfrholm, Hæfreholm, Hæffraholm, Hævreholm Liunge-Kronborg Herred, Likhøj Sogn	6, 7, 8, 9, <u>10</u> , 29, 36, <u>54</u>
<u>Helvefio</u>	<u>9</u>
Herleff, Herlewa, Nørre-Herlef, Herlewenorre, Hærløfwe, Hærløv, Liunge-Frederiksborg Herred, Hærløv Sogn	$\left\{ \begin{array}{l} 9, 10, 11, \\ 20, 30, 56 \end{array} \right.$
<u>Hjarnethorp</u>	<u>7</u> , <u>8</u>
Hjorreholm see Jortheholm.	
Holgersthorp, Hølgistrop, Hølgistrup, Hølgistruphuus, Liunge-Kronborg Herred, Likhøj Sogn	<u>6</u> , 30, <u>55</u>
Hornbeck, Hørnbeck, Liunge-Kronborg Herred, Hørnbeck Sogn .	<u>54</u>

Side

Gorneby, Liunge-Kronborg Herred, Tistjeb Sogn . . .	29, 30 , 54
Gorsferuth, Gorsferød, Liunge-Kronborg Herred, Tistjeb Sogn 6, 9, 54	
Goræthorp	11
Guseby, Guseby, Guseby, Holbo Herred, Annise Sogn {	9 , 10 , 11 , 16 , 41 , 56
Guse — St. Martins — see in litr. M.	
Gwilwinge, Gyllinge, Voldborg Herred, Gyllinge Sogn 18, 56 , 60	
Goby, Gøiby, Dds Herred, Gøiby Sogn	29, 57
Gocsaker, Gøisager, Liunge-Kronborg Herred, Åsminderød Sogn	9
Gogendorp, Høgendrup, Holbo Herred, Græsted Sogn 28, 47, 57	
Gonsinghe, Dds Herred, Biig Sogn	29, 57

J.

Jemmarof	10
Joenstrup, Joonstrup, Joenstrup, Liunge-Kronborg Herred, Tistjeb Sogn	29, 55
Jorderup	30
Jorteholm, Hjorteholm	6 , 9

K.

Kalinrød see Colleruth.	
Karleschorp, Karlshorp	6 , 9
Kathee, Kathoi, Liunge-Kronborg Herred, Tistjeb Sogn . . .	29
Kidisthorp, Kiidzstrup, Kystorp	9 , 30 , 57
Kirke-Lemendrup see in litr. G.	
Kirkeholm, i Næstved af Willingersød	6 , 10
Kirkehorp, Kirkerup, Somme Herred, Kirkerup Sogn eller Sors Amt, Vester-Flakkeberg Herred, Kirkerup Sogn 17, 44	
Kolsbeck, Kolsbøl, Holbo Herred, Blidstrup Sogn . . .	26 , 28 , 56
Kopmannahavn, Kjøbenhavn	11
Kregadale, Holbo Herred	30 , 57
Kulderuth see Colleruth.	

L.

Langeruth, Langerød, Liunge-Kronborg Herred, Åsminderød Sogn	11 , 15
---	---

Langholm, Langaholm , beliggende mellem Billingerød og Kirke-	
holm, nedlagt 1211 ifølge Biskop Peders Bæftyttelsesbulle	6 , 9 , 38
Langolt, Lanholt, Liunge=Kronborg Herred, Grønholt Sogn	. . . 55
Langstorp, Langstrup, Liunge=Kronborg Herred, Åsminderød	
Sogn	 55
Larhebo	 10
Leerholte, Leerelte, Liunge=Kronborg Herred, Bloustrød Sogn	14 , 43
Lestorp, Ledstrup, Dds Herred, Egebjerg Sogn	. . . 22 , 23 , 24 , 46
Lethrøfte Mose — Slottet deri, Sjøborg (?)	 31
Lofaas	 12 , 42
Lucoghæ, Lycoghæ, Lucoghæ	 15 , 16
Lundtofte, Lunttofte, Kjøbenhavns Amt, Lyngby Sogn	. . . 28
Lustrop, Lustorp, Lystrup, Liunge=Frederiksborg Herred, Uvelse	
Sogn	 27 , 39 , 56
Lvgshøve, Lybøhøi, Holbo Herred, Blidstrup Sogn	 57
Lyndholm, Lindholm, Liunge=Frederiksborg Herred, Uggeløse	
Sogn	 19 , 26
Lynabymagle	 29
Løckerup, Løkkerup, Liunge=Kronborg Herred, Litjeb Sogn	. . . 55
Løgetvedh*, Løitved, Løve Herred, Søby Sogn	. . . 29 , 57

M.

St. Martins Guse	 7 , 8
Mawxenstrup, Moenstrup, Mogenstrup, Mehrløse Herred, Sønder=Jernløse Sogn	 29 , 57
Mochorp, i Halland	 7 , 8 , 9 , 10
Mulneholt, Mulinholt	 7 , 9
Mulnerthorp	 6
Myrethorp, Myrthorp, Mørdrup, Liunge=Frederiksborg Herred,	
Uggeløse Sogn	 19 , 26 , 30 , 56

N.

Nibo, Nybo, Nybo, Liunge=Kronborg Herred, Åsminderød	
Sogn	 10 , 30 , 55
Notabodæ, Nøtchebothe, Nøddebo, Holbo Herred, Nøddebo	
Sogn	 10 , 11 , 16 , 30 , 41 , 55

* Det er Urigtighed, naar i selve Documentet (jvf. [S. 29](#)) det angives beliggende i Mehrløse Herred.

Side

Auchorp, Ayrop, Rurup, Liunge=Kronborg Herred, Tilstøb	
Sogn	6, 9, 29, 55
Ållerød, Rellerød, Holbo Herred, Maarum Sogn	57
Norre=Serles see in litr. <u>P.</u>	
Norre-Syøthorp see in litr. <u>S.</u>	

O.

Osebyrke	16
Oppesundby, Uppesundby, Uppæsundby, Liunge=Frederiksborg	
Herred, Oppesundby Sogn	17, 19, 29, 56
Ourop, Wennehowe=herred, i Skaane	26

P.

Pachorp, <u>Porop</u> , Paarup, Holbo <u>Herred</u> , Græsted Sogn	21, 57
Pleggholt, Pligilt, Plejelt, Liunge=Kronborg Herred, Tilstøb	
Sogn	29, 54
Pætherstorp, Pæthrstorp, Pæderstrupgaard, Holbo Herred, Rød=	
debo Sogn	14, 30, 43, 55

Q.

Qvinderup, Qvinderup, Liunge=Frederiksborg Herred, Slangerup	
Sogn	56

R.

Rætherstorp, Ræerstorp, Ræerstrup, Liunge=Kronborg Herred, Ti-	
støb Sogn	9, 30, 55
<u>Roka, neblagt</u>	9
Rixø, Rude, Dds Herred, Bilsø Sogn	29, 57
Rysby, Riisbyhuse, Liunge=Kronborg Herred, Tilstøb Sogn	29, 54
Rorbaekmagle, store Rorbaek, Liunge=Frederiksborg Herred, Snob=	
strup Sogn	18
Rørtange, Rørtang, Liunge=Kronborg Herred, Tilstøb Sogn	9, 29, 55

S.

Sæcesthorp	6
Salthorp, Sæltorp, Saltrup, Holbo Herred, Sælvanderup	
Sogn	21, 29, 46, 57

Sande, Sanda, Sandæ, Sandte, Liunge-Kronborg Herred, Liljeb Sogn	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 29, 36, 55
Sanstrop	55
Sarolfsøthorp, Sarolsthorp	7, 9
Sibberthorp, Sebberup, Sybberup, Sebberupgaard, Holbo Herred, Esbønderup Sogn, afbrudt og nedlagt under det frederiksborgske Stutteri	9, 29, 30, 56
Sineruth	9
Sjoberg, Holbo Herred, Sjøborg Sogn	23, 24, 27, 28
Skallæruth, Schallerød, Schallerøth, Skallerødsvang under det frederiksborgske Stutteri	13, 29, 30, 42, 55
Skæteruth, Skætherut, Schæderøth, Skjærebe, Holbo Herred, Ramløse Sogn	9, 10, 11, 16, 41, 56
Skjelsholm	9
Slætteholt, Slætholt, Slættelt, Slætte, Holbo Herred, Balby Sogn	9, 20, 41, 56
Smaldstorp, Ladegaard	15
Smørem, Øvre-Smørhem, Smørumme, Smørumovre, Smørum Herred, Smørumovre Sogn	17, 18, 56
Snæffre, Snevered, Mehrløse Herred, Sønder-Jernløse Sogn	29, 57
Soderop, Soderup, Mehrløse Herred, Soderup Sogn	30, 57
Soræ, Mølle, Sorækjærg	13, 33
Sponholt, Sponilshuus, Holbo Herred, Røbbebo Sogn	7, 40
Stalerop, Stolerop, Dbs Herred, Høiby Sogn	29, 57
Steenholmølle	29
Steinholt*, Steenholt, Stenholt, Stennolt, nu nedlagt, dens Jorder indbragne under de kongelige Skove i det nordre frederiksborgske Skovdistrikt	5, 6, 7, 8, 9, 10, 29, 37
Strenhas	6
Sunsphialholt	6
Syarsleff=østtre, Sigerslev=østtre, Estrø Herred, Estrø Sogn	27, 56
Syorthorp, Nørre-Syorthorp, Nørstjerup, Sierup, Liunge-Kronborg Herred, Grønholt Sogn	18, 30, 56

I.

Tange, Tanga, nu forsvunden 4, 6, 9

* Af Pave Gregor IX's Bulle af 22de Februar 1228 sees, at Klosteret da har gjort det til en Grangie.

Terras trans <u>getewas</u> , Gedevedshuus ved Ujerød, Riunge=Frederiks- borg Herred, Hirschholm Sogn	9
Therbi, Tjareby, Strø Herred, Tjareby Sogn	<u>6</u> , <u>7</u>
<u>Thoretorp</u>	<u>12</u>
Tingtorp, Tynkerop, Tinkerupgaard, Holbo Herred, Græsted Sogn	<u>25</u> , <u>57</u>
Tiswillæ, Tidsoilde, Holbo Herred, Tibirke Sogn {	14, <u>20</u> , 21, 22, <u>29</u> , 61
Tollorp, Tollerup, Strø Herred, Meelby Sogn	<u>22</u> , <u>55</u>
<u>Tordrop</u>	<u>56</u>
Torthethorp	<u>6</u> , <u>9</u>
Toreholt, Torsholt	<u>6</u> , <u>8</u> , <u>9</u> , <u>10</u> , <u>39</u>
Towekøpp, Tueljøbvang, en under en af de frederiksborgske i Frederiksborg Slotssogn liggende Ladegaarde hørende Vang <u>7</u> , <u>40</u>	
Trangelde, Tranegilde, Smørum Herred, Tjeshøi Sogn	<u>22</u>
Tumathorp*, Tumethorp, Themerop, Tømmerup, Strø Her- red, Thorup Sogn	<u>5</u> , <u>6</u> , <u>7</u> , <u>8</u> , <u>9</u> , <u>38</u> , <u>55</u>
Tybyrke, Tibirke, Holbo Herred, Tibirke Sogn	<u>16</u>
Tyfkøb, Tydekjøbing	<u>28</u> , <u>55</u>

II.

Usholt, Udholt, Holbo Herred, Bliedstrup Sogn	<u>10</u>
Ugelse, Uwælse, Uvelse, Riunge=Frederiksborg Herred, Uvelse Sogn	<u>26</u> , <u>30</u> , <u>56</u>
Ughløse, Uggeløse, Riunge=Frederiksborg Herred, Uggeløse Sogn	<u>16</u> , <u>18</u> , <u>20</u> , <u>21</u> , <u>26</u> , <u>30</u> , <u>45</u> , <u>56</u>
Umnæthorp, Underup, Holbo Herred, Veiby Sogn	<u>15</u> , <u>34</u>
Uppesundby, Uppæsundby, Oppesundby	<u>17</u> , <u>19</u> , <u>29</u> , <u>56</u>
Urmistrød	<u>4</u>
Uxlære, Ubleire, Østykke Herred, Østykke Sogn	<u>27</u> , <u>56</u>

B. og W.

Vachyngerørth, Vassingerød, Riunge=Frederiksborg Herred, Uge- løse Sogn	<u>26</u> , <u>28</u> , <u>55</u>
Weling	<u>9</u>

* Dog kunde den maaſkee have ligget i Staane eller Halland eller Ark Herred, Tømmerup Sogn.

	Side
Widelinghowit, Ekov i Halland	5
Willingerød, Willingeruth, Widelingeruth, Wichelingeruth, Billingerød, Holbo Herred, Esbønderup Sogn } 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 29, 36, 38, 54	
<u>Wicheleff</u>	<u>9</u>
Wichersløselille, Bidsløselille, Smørum Herred, Hersted-Bejler Sogn	<u>11, 13</u>
Wixehodhø, Berrebøde, Liunge-Kronborg Herred, Åeminderød Sogn	<u>25, 35</u>
<u>Wondesholt</u>	<u>6</u>
Worethorp, Ørdrup, Søkkelunds Herred, Gjentofte Sogn	5, <u>38</u>
Waghby, Wegby, Weyby, Weiby, Holbo Herred, Weiby Sogn	14, 15, 19, <u>24, 56</u>
Valæby, Veileby, Dds Herred, Hørve Sogn	29, <u>57</u>

26.

Æfñæroftæ, Æwerthoftæ, Gvetofte, Stros Herred, Meelby Sogn	<u>23, 46</u>
Æfymoseholt, Æfemoseholt, Æfemose, Liunge-Kronborg Her- red, Birkerød Sogn	17, <u>15</u>

D.

Ølstæde, Ølsted, Stros Herred, Ølsted Sogn	28
<u>Øpestorp</u>	<u>14</u>
Ørby, Ørbj, Holbo Herred, Weiby Sogn	15, 34
Ørwith	5
Øvre-Smørum see in litr. S.	

13 JU 57

Tillæg og Rettelser.

Side 9, Lin. 13, tilføies: Stenhas.

Side 11, Lin. 16, for Jon læs: Jon Jonsen Regmoothsen.

Side 17, Lin. 22, 1344 læs: 1314.

Side 20 tilføies nedenstaaende Documenter, der ved en Urigtigbed i Afskriften, den jeg først opdagede, efterat Arket var trykt, vare henførte til det femtende Aarhundrede.

1354. Die beatae Mariae Magdalenae (22de Julii) Kjøbede Johannes Jacobsen, Canonicus i Aarhus¹, til Gærom hans Gods i Weyby².

1354. In profesto beatae Mariae Magdalenae. Thingssvidne af Holbo Herred denne Skjødning angaaende³.

1358. Feria quarta post dominicam mediae quadragesimae. Thingssvidne fra Sjællands Landstthing, at Nicolaus Pilt og Jacobus Botilæsen af Amundorp havde til Broder Peder af Gresholte, Gærom Klosters Mandatarius, Kjøbet deres Gods i Weyby, af 13 Skillinge Jordskylb med Grunde, Huse, Agre, Enge, Skove, og øvrigt Liggende, og forpligtede de sig til at holde Klosteret Stadesløst, hvis Gødsset fravindiceredes det⁴.

1358. In crastino beati Gregorii papæ udstædt Jacob Kølster, Canonicus i Roeskilde, et Vidnesbyrd herom⁵.

Side 24. Hos Dagaard S. 234 forekommer Johannes ved Aar 1338; Hjemmelen for hvilket Forfatteren ikke seer sig istand til at paavise og maaskee kun bestaaer i Skriv- eller Trykfeil.

¹ Formodentlig den samme, der nævnes i et Document af 1359: see S. 21.

² Gærom Klosters Gavebog p. 251—252.

³ Gærom Klosters Gavebog p. 252—253.

⁴ Gærom Klosters Gavebog p. 253—254. Amundorp, Ammendrup, Liunge-Kroneborg Herred, Helsingø Eogn.

⁵ Gærom Klosters Gavebog p. 254—255.

Side 30, Lin. 28, for Niels Jensen læs: Niels Jespersen.

Samme Side. Nebenstaaende toende Documenter har jeg, efterat Arket forlængst var reentrykt, paa et aldeles usformobt Sted i Geheimarchivet opbaget:

1551. Abbed Peders Gjenbrev paa Esrom Klosters Begne til Andreas Warby paa Nørre-Hersløffby.

1551. Christian III stadfæster den til Fordeel for Andreas Warben Rette Overdragelse af 18 Gaarde i Nørre-Herlev.

Side 31. 1562. 28 April. Frederik II's Forordning, at dødt Drag skal udføres af Byen og nedgraves under Straf af 3 Mark danske til Herkabet og 1 Tønde Øl til Bymændene *.

Side 35, Lin. 3. Her kan jævnsføres Astrykket hos Suhm XII. 420—421.

Side 36. Fortegnelsen paa Abbederne kan fuldstændiggjøres saaledes:

Henrik Christensen 1538 + 30te December 1538 *.

Niels Jespersen + 1556 *.

Peder 1551. Jvf. det ovenfor indførte Diplom af 1551.

Side 37, Anm. 13. Her tilføies som Beviissted Suhm VII. 21.

Side 46, Anm. 141. Diplomet af 28de October 1374 er astrykt i Bilagene til Grams Forbedringer til Kong Valdemar Christophersens Historie. Kjøbenhavnske Selskabs Skrifter IV. 240.

Samme Side, Anm. 155. Documentet læs: Documenterne.

Side 54. Esrom Klosters Fordebog er forfattet ved Aar 1497.

Side 67. „plage“ a: besvære, plage. Jvf. Rosenringe, gamle danske Gaardsretter og Stadsretter, S. 614.

* Sjællandske Samlinger i Geheimarchivet Nr. 1.

* Daagaard S. 254.

* Daagaard S. 255.

Med dette Hefte begynder en Række af Afhandlinger i Fædrenelandets Specialhistorie, der ere en Frugt af Forfatterens Studium i denne Videnskab. Hvis dette Forsøg mødes med Publicums Betsøielse, ville de næste Hefter indeholde Danmarks Ridder- og Kongeborges Historie, til hvis Udarbejdelse Forfatteren har været tilstaaet en omfattende Benyttelse af Archiobocumenter. Hvo, der maatte ønske denne Samling, der vil udgjøre et for sig bestaaende Heft, behøge at tegne sig hos Forlæggeren, Hr. Universitetsboghandler Reigel, Store Kjøbmagergade *N* 6, eller hos Forfatteren, Nørrebro *N* 36, Lit. L.

4
CHIVERS

